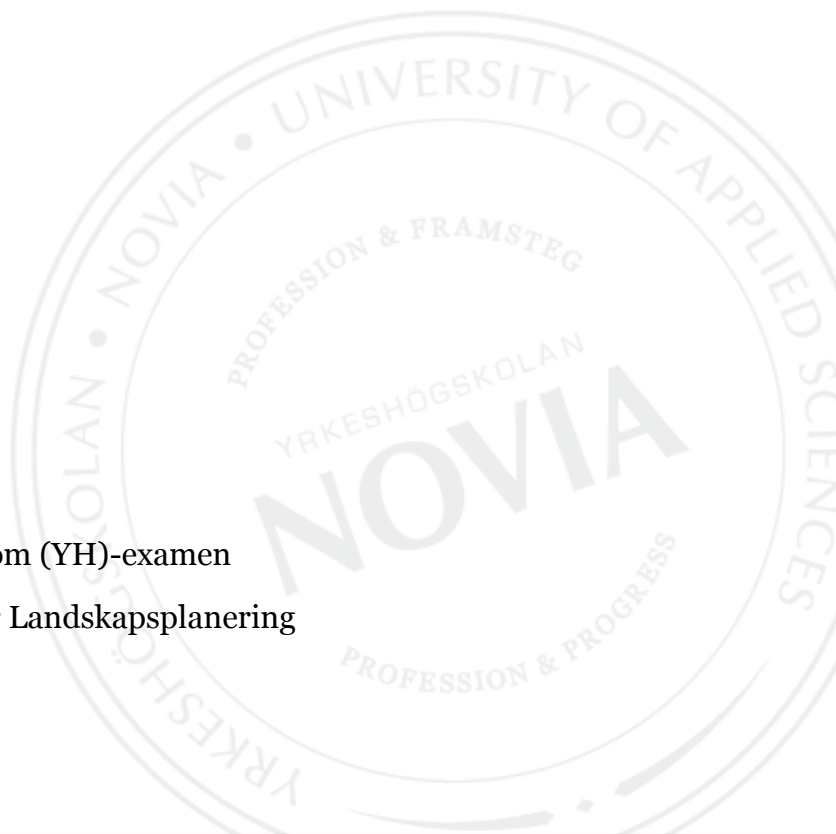

Förnyelse av Mikkola skolans gård

- En inspirerande gård för Lek och Lärande

Clara Nilsson

Examensarbete för Hortonom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för Landskapsplanering
Esbo 2011

EXAMENSARBETE

Författare: Clara Nilsson

Utbildningsprogram och ort: Landskapsplanering, Esbo

Inriktningsalternativ/Fördjupning:

Handledare: Carl Voigt

Titel:

Förnyelse av Mikkola skolans gård – En inspirerande gård för Lek och Lärande

Datum: 04.04.2011

Sidantal: 41

Bilagor: 6

Sammanfattning

Arbetet beskriver om en förnyelse plan för Mikkola skolas skolgård i Tusby. I lågstadieskolan finns det elever i allmän undervisning, förskola och elever med specialbehov. Skolan är 16 år gammal och det har inte gjorts större förändringar på skolgården sedan skolhuset byggdes. Personalen och eleverna i skolan är inte nöjda med den nuvarande skolgården. Därför vill skolans elevråd och personal att skolgården planeras om. För att få ändringen av skolgården lättare godkänd vill de ha en färdig planering med idéer för en förbättring av skolgården.

Syftet med arbetet var att planera en trivsammare skolgård som gynnar barnens motorik mångsidigt. Gården skall också kunna utnyttjas i olika ämnen i undervisningen.

För arbetet gjordes en enkät som distribuerades till elever i olika årskurser samt till skolans lärare. Ur svaren framgår elevernas åsikter om skolgården, vad de vill göra under rasterna och deras intresse för motoriska lekar. I frågeformulären till lärarna undersöktes det ifall det finns intresse för att utnyttja skolgården för undervisningen i olika skolämnen.

Resultatet blev en plan och fem ritningar av skolgården. Planen bygger på teorin och enkätsvaren med önskemål.

Skolgården blir med hjälp av diverse ändringar trivsammare. Motoriken hos barnen kan utvecklas på ett mångsidigt sätt genom lekar och i de planerade lekredskapen. Skolgården kan även lätt utnyttjas för olika skolämnen.

Språk: Nyckelord:

Svenska Skolgård, motorik, utomhuspedagogik

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Clara Nilsson

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Landskapsplanering, Espoo

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot:

Ohjaaja: Carl Voigt

Nimike:

Motorisesti aktivoiva ja oppitunneilla käytetty piha - Mikkolan koulun pihan uudistaminen / Förnyelse av Mikkola skolans gård – En inspirerande gård för Lek och Lärande

Päivämäärä: 04.04.2011

Sivumäärä: 41

Liitteet: 6

Tiivistelmä

Opinnäytetyön aihe on Mikkolan koulun pihan uudistaminen. Koulu on ala-asteen koulu Tuusulassa. Koulussa on esikoulu, yleisopetus (1-6 lk.) ja erityisluokkia (esiaste-9 lk.). Koulu on 16 vuotta vanha eikä pihalle ole tehty suurempia muutoksia rakentamisen jälkeen. Henkilökunta ja oppilaat ovat tyytymättömiä nykyiseen pihaan. Koulu halusi valmiin uudistus- ja muutossuunnitelman, sillä se helpottaisi koulua saamaan uudistuksensa läpi Tuusulan kunnassa.

Työn tarkoitus on suunnitella viihtyisä ja toimiva koulupiha, joka tukee ja edistää monipuolisesti lasten motorista kehitystä sekä mahdollistaa käytön eri oppitunneilla. Menetelmänä opinnäytetyössä on kyselylomake, joka annettiin sekä oppilaille että opettajille. Oppilaiden kyselylomakkeessa kysyttiin heidän mielipidettään koulun pihasta; mitä he haluavat tehdä välitunneilla ja mikä heitä kiinnostaa. Opettajien kyselylomakkeessa kysyttiin kiinnostusta hyödyntää koulupihaa oppitunneilla sekä parannusehdotuksia nykyiseen pihaan.

Tuloksena on suunnitelma ja viisi piirustusta koulun pihasta. Suunnitelmissa on otettu huomioon teoria ja menetelmät, joita on käytetty opinnäytetyössä.

Koulun piha tulee muutosten avulla viihtyisämmäksi, lasten motoriikka kehittyä monipuolisesti leikkien ja erilaisten leikkivälineiden avulla ja pihaa on helppo hyödyntää eri oppi-aineissa. Lisäksi suunnitelma ottaa nykyistä paremmin huomioon erityisoppilaiden tarpeet.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: Koulupiha, motoriikka ja oppitunnit ulkona

BACHELOR'S THESIS

Author: Clara Nilsson

Degree Programme: Landscape Planning and Design

Specialization:

Supervisors: Carl Voigt

Title:

Innovation of Mikkola Schoolyard – Activating Motility and Utilization of the Schoolyard during Lessons / Förnyelse av Mikkola skolans gård – En inspirerande gård för Lek och Lärande

Date: 4 April 2011

Number of pages: 41

Appendices: 6

Summary

This thesis is about an innovation of Mikkola School's schoolyard. Mikkola School is a primary school in Tuusula; they have a kindergarten, so called normal students and students with special needs. The school is 16 years old, and there have not been any big changes on the yard after that. The staff and pupils are not satisfied with the yard but they want to make some changes on it. To make the innovation easier in Tuusula municipality, they want a design with ideas of an innovative schoolyard.

The aim of this work is to design an attractive and practical schoolyard. Schoolyards have to be suitable for utilizing versatile motility control. There is a possibility to utilize the schoolyard in the teaching of different subjects.

To approach this aim, I made a questionnaire for the pupils in some classes and all teachers. The aim of the questionnaire for pupils is to see their opinions of their schoolyard and what they want to do in the breaks as well as their interest to develop their motility. The aim of the questionnaire to teachers was to see their interests to utilize the schoolyard in their teaching.

My conclusion of the work is a presentation plan and five other designs of the schoolyard. The design is a conclusion of theory and methods that have been used in the work.

The schoolyard was made more enjoyable with the changes I made in my design. Motility control in children develops more with play and outdoor toys. The schoolyard can easily be utilized as part of the teaching in different subjects.

Language: Swedish

Key words: motility, schoolyard, outdoor teaching

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
2 Teori	3
2.1 Skolgårdens inverkan på elevernas motorik	3
2.1.1 Lekredskapens inverkan på motoriken.....	4
2.1.2 Lekars inverkan på motoriken.....	5
2.1.3 Underlagens inverkan på motoriken	5
2.1.4 Motorisk nedsättning hos elever med specialbehov	6
2.2 Utnyttjande av skolgården under lektionerna	7
2.2.1 Kraven på skolgården för undervisningsändamål	8
2.2.2 Redskap som gynnar lektioner utomhus	9
3 Frågeformulären är grunden för planeringen.....	9
3.1. Frågeformulär	9
3.1.1 Frågeformulär till eleverna.....	10
3.1.2 Frågeformulär till lärarna	10
3.2 Resultat av frågeformulären.....	11
3.2.1 Elevernas aktiviteter under rasterna	11
3.2.2 Elevernas önskemål till aktiviteter under rasterna	12
3.2.3 Elevernas åsikt om vad som är bäst på skolgården	14
3.2.4 Ställen på skolgården som eleverna inte tycker om	15
3.2.5 Första tanken om skolgården.....	17
3.2.6 Vad borde det finnas mera av på skolgården	18
3.2.7 Ämnen som lärarna har utnyttjat och kunde tänka sig utnyttja på skolgården ...	20
3.2.8 Vad lärarna behöver på skolgården för lektionsändamål	21
3.2.9 Största bristerna på skolgården enligt lärarna	22
4 Planeringsprocessen.....	23
4.1 Resultat av planeringen.....	24
4.2 Nuläget på skolgården	24

4.3 Dispositionen av skolgården	25
4.4 Illustrationsplan	26
4.5 Planteringsplan.....	29
5 Diskussion	30
5.1 Skolgården som stöd för den motoriska utvecklingen.....	30
5.2 Utnyttjande av skolgården i undervisningen.....	32
5.3 Syftet att planera en trivsammare skolgård.....	34
5.4 Ytterligare forskning.....	35
Källförteckning	38

Bilagor:

Bilaga 1: Frågeformulär till eleverna

Bilaga 2: Frågeformulär till lärarna

Bilaga 3: Ritning av nuläget

Bilaga 4: Illustrationsplan & Snittritning A-a, B-b

Bilaga 5: Anskaffningslista

Bilaga 6: Planteringsplan

1 Inledning

Beställaren till slutarbetet är Mikkola skolan i Tusby. Skolan är en lågstadieskola med ca 370 elever av vilka ca 110 elever har specialbehov. Elever i allmänundervisning är i årskurs 1-6 och elever i specialundervisningen är från förstadiet till årskurs 9. Skolan har en personal på 75 personer. I slutet av år 2010 flyttades en förskola från närliggande daghem till Mikkola skola och de kommer att stanna där en längre tid.

Skolan är 16 år gammal och det har inte gjorts större förändringar på skolgården efter byggandet. Skolbyggnaden är planerad av arkitektkontoret Perko & Rantamäki och planteringsplanen är planerad av Antti Luopa, arkitekt SAFA.

Syftet med arbetet är att göra ett förslag till en trivsammare skolgård. För tillfället är varken eleverna eller lärarna nöjda med den nuvarande skolgården. Förslaget gör det lättare för skolan att gå vidare till Tusby kommun och visa konkreta önskemål på förändringar på skolgården.

Mitt mål med arbetet är att planera en skolgård som kan inspirera eleverna till motoriska aktiviteter. Klasserna skall också lätt kunna utnyttja skolgården i olika skolämnen. Därför fokuserar teoridelen på två ämnen, skolgårdens inverkan på elevernas motorik och utnyttjande av skolgården i olika skolämnen.

I teoridelen om skolgårdens inverkan på elevernas motorik ser jag på lekredskapens och andra lekars inverkan på motoriken samt hur olika underlag inverkar på motoriken. Skillnader i den motoriska utvecklingen mellan elever i allmänundervisningen och elever med specialbehov behandlas också.

Gällande möjligheterna att utnyttja skolgården i olika skolämnen ser jag i vilka ämnen skolgården kan utnyttjas och vad man behöver för att ha en lektion utomhus.

För planeringen utarbetades ett frågeformulär, som riktas till eleverna och lärarna. Frågeformulären bygger på teorin genom att se hurdana motoriska aktiviteter eleverna vill ha på sin skolgård och i vilka ämnen lärarna kunde tänka sig att utnyttja skolgården.

Resultatet blir en planering och fem ritningar av skolgården. Skolans innegård planeras inte. Målet är att skolgården blir trivsammare och att den gynnar motorisk utveckling och att den även kan användas i undervisningen.

Tidigare har det gjorts undersökningar både i Finland och i Sverige som ser på skolgårdens inverkan på elevernas motoriska utveckling och utnyttjande av skolgården i olika ämnen. Det finns dock inte många examensarbeten som är gjorda inom trädgårdsutbildning. Examensarbeten inom de här ämnena är huvudsakligen gjorda av studerande i pedagogiska fakulteten (Karjalainen & Käyrä, 2007, 24-27; Olsson & Persson, 2008, 10-11; Moilanen, 2009, 9-10; Jensen & Snecker, 2004, 10-13).

2 Teori

I det här kapitlet presenteras två teorier som stöder metoderna och planeringen i arbetet.

Den första teorin handlar om skolgårdens inverkan på elevernas motorik. Lekredskapens och lekarnas betydelse i motorisk utveckling samt hur olika underlag inverkar på motoriken behandlas. Också vilka skillnader det finns i motorisk utveckling mellan elever i allmänundervisning och elever med specialbehov beskrivs.

Den andra teorin går in på möjligheterna att utnyttja skolgården under lektionerna. Teorin lyfter fram vilka ämnen som kan undervisas utomhus och vad som krävs för att ha lektioner där.

2.1 Skolgårdens inverkan på elevernas motorik

Ordet motorik är ett brett begrepp och i det här arbetet begränsas ämnesområdet till elevernas motoriska beteende. Motoriken här handlar om att: gå, springa, hoppa, kasta och gripa (Sigmundsson & Pedersen, 2004, 16). Motoriken utvecklas alltid genom ett visst mönster. Barn med specialbehov utvecklar mönstret långsammare men de går igenom samma faser och i samma ordning som barn i allmänundervisningen. (Olsson & Persson, 2008, 10-11).

Under de sex första åren i grundskolan vistas eleverna ca 2000 h på skolgården, det är mera än på någon lektion i ett enskilt ämne (UKK-instituutio, 2006, 15). Barn i åldern 7-12 lär motoriska färdigheter snabbt, då lär barnen lättast färdigheterna för att kunna genomföra idrott. I den här åldern utvecklar de följande motoriska förmågor: balans, rytm, sortering, modifikation, reaktion och kombination. Skolgårdarna spelar en viktig roll för att barnens motorik skall utvecklas mångsidigt. Men för det behövs mångsidiga stimulanser på skolgården. (Sassi, u.å., 40). En stimulerande skolgård utmanar och uppmuntrar barnen till nya rörelser (Norberg, 2008, 10). Ifall det inte finns stimulanser kan den motoriska utvecklingen i senare utvecklingsstadium bli svårare eller långsammare. (Sassi, u.å., 40).

Flickorna och pojkarna utvecklar olika motoriska färdigheter i olika skeden av sitt utvecklingsstadium. De kan utveckla en viss motorisk färdighet i flera olika åldrar genom att ha en paus emellan utvecklingen. (Cratty, 1979, 201-204).

Motoriken har ett samband med inläringen. När man utvecklar olika motoriska färdigheter i kroppen hjälper det också till inläringen i andra ämnen. Med det sensomotoriska sinnet kan inläringen i skolan vara bättre, eftersom sinnet utvecklas ute på skolgården. (Olsson & Persson, 2008, 10-11). Det finns ett samband mellan ett barns motoriska nedsättning och svårigheter att lära sig i skolan (Harvard, 2004, 5-6).

2.1.1 Lekredskapens inverkan på motoriken

Ett lekredskap ökar ofta många olika motoriska färdigheter samtidigt hos barnet. Lekredskap ökar motoriska färdigheter i: styrka, rytmförmåga, balanssinne och gestaltning i olika utrymmen (Lappset Group Oy, 2011, 270-273). Styrka utvecklas i lekredskap där barnen måste använda kroppens olika muskler samtidigt i utförandet av leken. Lekredskap som utvecklar styrka är t.ex. gungor och klätterställningar. (Lappset Group Oy, 2011, 270-273). Balansförmågan utvecklas bäst i lekredskap som har en ojämn yta att stå på, lekredskap som rör på sig, ifall ytans storlek är liten och på lekredskap som går runt. Lekredskap som utvecklar balansförmågan är t.ex. gunga, klätterställning, balansbom och karusell. (Lappset Group Oy, 2011, 270-273; KOMPAN, i.å., 81). Det är svårt för många barn i åldern 7-10 år att stå på balansbommen med en fot eller att stå där med slutna ögon (Cratty, 1979, 201-204). Rytmförmåga utvecklas bäst när kroppens rytm utför rörelsen. Rytmförmågan utvecklas bäst när man gungar och klättrar i klätterställningen. (Lappset Group Oy, 2011, 270-273).

Barn med specialbehov har, precis som elever i allmänundervisning, olika nivåer i sin utveckling, därför skall lekredskapen vara mångsidiga och ha olika svårighetsgrader. Lekredskapen skall vara både lätta, svåra och snabba, för att på ett mångsidigt sätt ta hänsyn till barnens motoriska nivåer. (Norberg, 2008, 36; Sassi, u.å., 42).

Materialet som placeras under lekredskapen på säkerhetsområdet är mycket viktigt så att barnen inte får skador ifall de faller. Många lekredskapstillverkare har mjuka underlag som gör att barnen inte skadar sig så lätt ifall de faller. Naturmaterial är populära underlag för

lekredskap, det används både gräs, sand, grus, flis och bark. (Lappset Group Oy, 2011, 248-249). Naturmaterialens tjocklek skall vara mellan 30-40 cm, beroende på materialet (Kompan, 2011, 12). Av de ovannämnda materialen lämpar sig grus också bra under större lekredskap, som har en större falldistans. Gräs ger säkerhet, bara om man faller från en meters höjd och den slits i användningen. Naturmaterial är lätta att installera, men måste åtgärdas med jämna mellanrum. (Lappset Group Oy, 2011, 248-249).

2.1.2 Lekars inverkan på motoriken

När barnen leker ute i naturen utvecklas de mångsidigt motorik. Leken hjälper barnen att utveckla muskler, balans och finmotorik (Sassi, u.å., 40; Christiansson & Johnsson, 2008, 10-11; Ripa, 2010, 21).

Fysisk miljö är grunden för all motorisk utveckling hos barnet. När ett barn leker skall det innehålla mycket grovmotorik för att tillfredsställa de fysiologiska kraven och för att konditionen skall växa. (Christiansson & Johnsson, 2008, 10-11). Först när barnet har kontroll på grovmotoriken skall man börja koncentrera sig på finmotoriken. Genom bollspel och t.ex. i boboll övar barnet upp färdigheter för finmotoriken. (Karjalainen & Käyrä, 2007, 24-27)

Lekar utan lekredskap (t.ex. att springa, hoppa, skutta och spela olika bollspel) ökar på barnens grov- och finmotorik. Det finns skillnader mellan det motoriska utförandet mellan pojkar och flickorna i åldern 6-12 år, pojkar är oftast före i utvecklingen i att kasta, ta fast och både hoppa höjd och längd och i att springa. Flickorna är bättre i utföranden som behöver rytm- och rörelseaktiviteter t.ex. i att hoppa ruta. (Cratty, 1979, 220-221).

2.1.3 Underlagens inverkan på motoriken

Underlagen har en betydelse för motoriken och balansen. Ifall underlaget på marken är ojämnt eller hårt t.ex. stenmjöl eller asfalt, kan barnets tyngdpunkt i kroppen bli sned och då blir motoriken också sämre och risken för skador ökar (Fay, 1987, 1-4). Gräsmatta är

mjukt och den ger efter när man springer på den. Jämfört med asfalt är belastningen på knäna mindre och risken för skador mindre.

För elever med specialbehov skall underlaget vara hårt och jämnt t.ex. stenmjöl, asfalt betong eller jämn stenanläggning, så att risken för att ramla är mindre (Sassi, u.å., 41; Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 73-78).

2.1.4 Motorisk nedsättning hos elever med specialbehov

För tillfället finns det elever i Mikkola skola med följande specialbehov: utvecklingsstörda, barn med ADHD och autister. I det här kapitlet går jag närmare in på de här motoriska nedsättningarna.

Utvecklingsstörda barn

Begreppet utvecklingsstörd står för många olika typers diagnoser t.ex. Downs syndrom. Alla störningar kan inte diagnostiseras. Utvecklingsstörda barns motoriska utveckling går enligt samma mönster som hos normala barn, den motoriska utvecklingen går bara långsammare framåt (Moilanen, 2009, 9-10). Utvecklingsstörda barn kan vara 2-4 år efter i den motoriska utvecklingen jämfört med barn som inte är utvecklingsstörda, skillnaden mellan dem blir större med åldern (Huovinen m.fl., 2003; Moilanen, 2009, 9-10).

Utvecklingsstörda barns reflexer utvecklas långsamt, vilket kan leda till att de är rädda för att ramla (Moilanen, 2009, 9-10). Motorisk efterblivenhet hos utvecklingsstörda barn kan upptäckas som långsamhet i rörelser, koordinationssvårigheter, svårigheter att lära sig vanliga motoriska rörelser och försenat utveckling av finmotoriken (Huovinen m.fl., 2003).

Barn som har diagnostiserat med Downs syndrom har lösare leder än andra barn och därför har de svårigheter att kontrollera sin motorik (Ahlstedt & Harinen, 2009, 21-22; Huovinen & Hämäläinen & Karjalainen, 2003).

ADHD (Attention deficit hyperactivity disorder)

Barn med ADHD är mycket livliga, impulsiva och har svårigheter att vara stilla (Norberg, 2008, 9). De kan vara till 30-60 % efterblivna i sin motoriska utveckling (ADHD-liitto ry, i.å). Deras motoriska genomförande kan vara löst och opreciserat (Norberg, 2008, 9).

Autism

Ibland är autistiska barn mentalt nedsatta, men de kan också ha problem med motoriken (Norberg, 2008, 9-10; Huovinen m.fl., 2003; Rusi, 2003, 1). Problemen i motoriken är ofta att barnen är klumpiga, har dålig balans, rörelsebanorna kan vara fel och de kan upprepa en specifik rörelse flera gånger. Autistiska barn skall ha ett lekområde som är tydligt planerat, för att utföra lekar. (Rusi, 2003, 1).

2.2 Utnyttjande av skolgården under lektionerna

Ännu i slutet av 1990-talet byggde hela 80 % av skolundervisningen på böcker (Lamminsalo, 1999, 27).

Man kan dock göra undervisningen intressantare och mer konkret när man utnyttjar de resurser som skolgården har att erbjuda. Lektioner i nästan alla skolämnen kan hållas på skolgården, då blir lektionerna mer praktiskt inriktade. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 49-52; Heimlich, 2002, 27-30).

Syftet med lektioner utomhus är att öka tillförlitlighet, intresset och de personliga upplevelserna i ett ämne (Jensen & Snecker, 2004, 10-11). Skillnaden mellan lärdoms miljön inomhus och utomhus är att miljön utomhus erbjuder mera omväxlande stimulans än vad en elev kan få inomhus (Rippe, 2010, 21). Lektioner utomhus hjälper eleverna att lära sig genom känslor, sinnen, erfarenheter, upplevelser och fantasin (Jensen & Snecker, 2004, 10-13; Sassi, u.å., 11-16). Barn lär sig genom olika sinnen ända upp till 12 års ålder (Jensen & Snecker, 2004, 10-11).

När eleverna får beröra, känna och handla i den fysiska miljön ökar äktheten och då lär man sig effektivare, för några elever kan det här sättet vara lättare än att läsa samma saker i teorin (Jensen & Snecker, 2004, 10-11; Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 49-52; Heimlich, 2002, 27-30). För att upplevelserna utomhus skall bli till kunskap, måste man dock också bearbeta sina känslor och allt vad man har upplevt. Utomhusundervisningen ger en nytta hos barn i form av kreativitet, koncentrationsförmåga, hälsa, social kompetens och styrka. (Jensen & Snecker, 2004, 10-13).

2.2.1 Kraven på skolgården för undervisningsändamål

I det här kapitlet presenteras vilka ämnen man kan ha på skolgården och de tre vanligaste och enklaste ämnena att undervisa utomhus beskrivs mera ingående.

Det är enklast att använda skolgården under lektioner i miljö- och naturkunskap, bildkonst och gymnastiklektionerna, men det går även att använda skolgården för andra lektioner bl.a. modersmål, teknisk slöjd, textilslöjd, religion, historia, musik och i matematik. De här ämnena kan man ha utomhus, och man kan också utnyttja olika material från naturen. (Arjanne, m.fl., 2000, 27-29; Sassi, u.å., 32-33; Lamminsalo, 1999, 28-29).

I miljö- och naturkunskap behövs ett naturligt område, som erbjuder mångsidig växtlighet (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 49-52). Skolgården kan utnyttjas genom att se hur ekosystemet fungerar, lära känna växter och djur på skolgården (Arjanne, m.fl., 2000, 27-29). Man kan också göra olika mätningar och se på kartor av skolgården. Växter och mikrober kan man undersöka med mikroskop. (Lamminsalo, 1999, 28-29). I undersökningen som Lamminsalo gjorde år 1999, hade eleverna svårt att förstå hur vattnet kommer in i växten och hur det avdunstar från växterna. Ifall man skulle demonstrera det i verkligheten, kunde det göra lättare för eleverna att förstå. (Lamminsalo, 1999, 28-29).

I bildkonst kan man måla eller fotografera skolgården och olika saker som finns där. Det går också att göra konstverk av olika material som finns på skolgården både på vintern och på våren. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 49-52, Sassi, u.å., 26).

Användningen av endast grusplanen under gymnastiklektionerna kan vara tråkig. I gymnastiken kan man öva sig att använda kompass på skolgården. Med kompassen kan man göra en liten orientering runt skolgården, där man gör olika uppgifter på varje kontrollpunkt. (Arjanne, m.fl., 2000, 27-29).

2.2.2 Redskap som gynnar lektioner utomhus

Varje skolämne har olika slags krav på skolgården, men ifall det finns träd, buskar, bänkar och grusplan kan man redan använda skolgården mångsidigt till undervisning (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 49-52; Arjanne & Huldén & Leinonen & Liimola & Lähdesmäki & Pirttilä, 2000, 27-29).

Det underlättar lektioner utomhus ifall det finns följande lekredskap: en konditionscirkel, sandlåda, gunga, räckstång, klätterställning, bollvägg och armhävningebänk (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 73-78). Alla dessa redskap förbättrar motoriken och är främst menade för lektioner i gymnastik.

3 Frågeformulären är grunden för planeringen

För att få veta vad elever och lärare själv önskade gjordes ett frågeformulär och på basen av svaren gjordes planeringen och ritningarna.

3.1. Frågeformulär

Eleverna och lärarna svarade på frågeformuläret under hösten 2010.

Skolans storlek gjorde att antalet respondenter måste begränsas. Begränsningen gjorde det lättare att hantera svaren.

Frågeformulär riktade sig till lärare och elever i allmänundervisningen i årskurs; 1 (7 år), 3 (9 år), 6 (12 år) och elever i specialundervisningen i årskurs 5-9 (11-15 år) (Se bilaga 1 och 2). En lärare för årskurs 1 ansåg att eleverna i klassen kan svara på formulären individuellt.

Då det gällde valet av respondenter med specialbehov valdes elever i årskurserna 5-9 eftersom de kan svara individuellt på frågorna.

Målet var att få fram elevernas åsikter om skolgården och få veta vad de gör under rasterna, för att kunna planera gården enligt deras behov.

Varje fråga hade givna svarsalternativ med en öppet svarsalternativ, där man kunde skriva sin egen åsikt (Kyttä & Kaaja, 2001, 17-19).

3.1.1 Frågeformulär till eleverna

Frågorna delades ut till alla klasslärare för de specifika årskurserna. Totalt finns det 184 elever i de här årskurserna (Se bilaga 1).

Frågeformulären gavs inte enskilt ut till årskurs 1, så det delades ut 140 frågeblanketter till årskurs 3 (40 st.) och 6 (49 st.) och till elever med specialbehov i årskurs 5-9 (51 st.).

Tillbaka kom det totalt 67 st. svar, dessa fördelades följande i olika årskurs: 27 st. elever i årskurs tre, vars svarsprocent var 68 %, 18 st. elever i årskurs 6, deras svarsprocent var 37 % och 19 elever med specialbehov i årskurs 5-9, deras svarsprocent var 37 %.

Två klasser i årskurs ett svarade alla tillsammans på frågeformulären, deras svar finns inte med i tabellen p.g.a. att deras svar inte är individuella. Det kom också ett svar från både årskurs ett, fyra och fem. De svaren har jag inte heller beaktat i analysen, p.g.a. att de inte hör till de klasser som jag ville ha svar från. Första klassisten skulle höra till den grupp jag ville ha svar från, men ett svar räcker inte till en analys.

3.1.2 Frågeformulär till lärarna

Det finns 33 lärare i skolan av vilka 17 svarade på frågeformulären, svarsprocenten var 52 %. Det finns både klasslärare och timlärare i skolan. I frågeformulären frågades i vilken grupp (allmän- eller specialundervisning) de undervisar, för att veta vilken del av

skolgården de hänvisar till i sina svar. Svaren kan vara relaterade till vilken gård de främst använder (se bilaga 2).

I frågeformulären frågade jag även hur lärarna har använt skolgården i sin undervisning och i vilka ämnen de kunde tänka sig att använda skolgården.

3.2 Resultat av frågeformulären

I det här kapitlet redovisas resultaten av elevernas och lärarnas svar i frågeformulären. Svaren i frågeformulären är en diskret variabel, därför illustreras svaren i ett stolpdiagram (Byström, 1975, 70; Wikander & Lundberg, 1968, 102-108). Varje fråga är illustrerad skilt i en egen tabell. Stolpdiagrammet ges i procent och ovanför varje stolpe finns det ett nummer som indikerar antalet svar (Byström, 1975, 71). Diagrammen är lite ojämnt fördelade, p.g.a. ojämnt antal svar. Årskurs tre är illustrerad med en blå stolpe, årskurs sex med en ljusröd stolpe och elever med specialbehov med en grön stolpe. När elevernas och lärarnas svar jämförs, illustreras lärarnas svar med en violett stolpe. Annars är lärarnas svar illustrerade som grön stolpe.

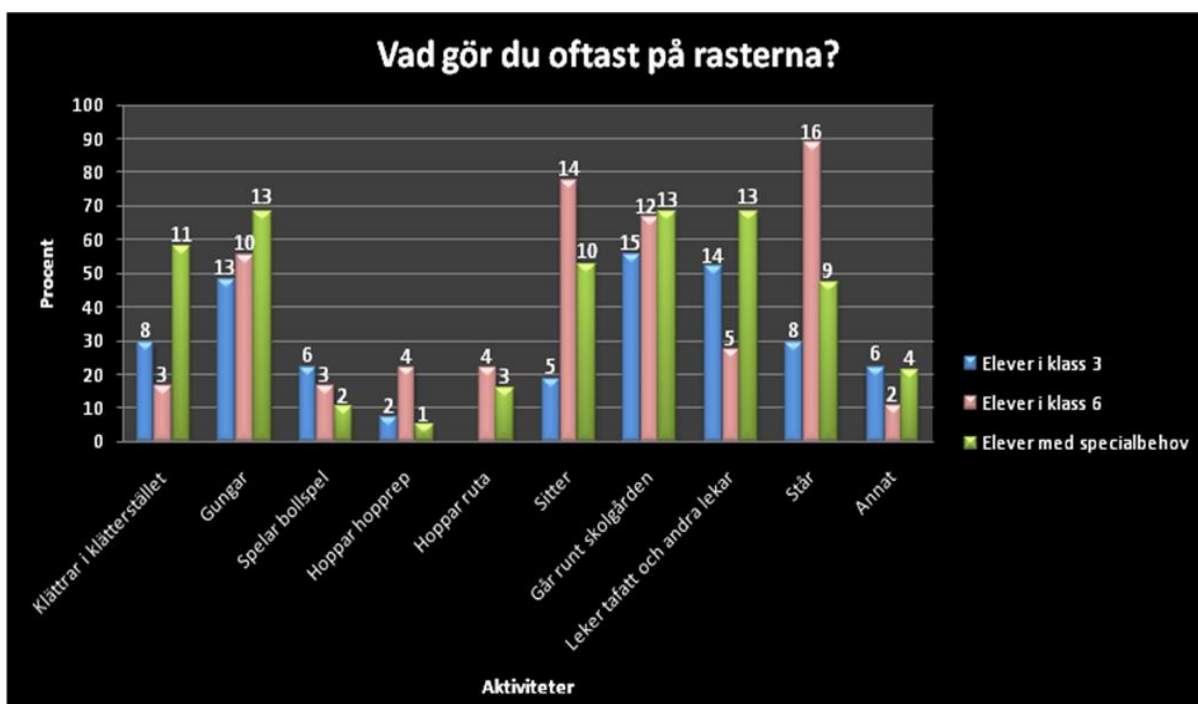
3.2.1 Elevernas aktiviteter under rasterna

Eleverna fick välja flera svarsalternativ på vad de gör under rasterna. Svaren från de tre olika årskurserna skiljde sig lite från varandra. Följande aktiviteter gör de olika klasserna nästan lika mycket under rasterna; går runt skolgården, gungar och står (se tabell 1). Lika sällan gör klasserna följande aktiviteter under rasterna; hoppar hopprep, hoppar ruta och spelar bollspel.

Årskurs 3 skiljer sig lite i några svar från andra klasser. Treorna sitter mindre än andra klasser och ingen från årskurs 3 hoppar ruta. I alternativet ”annat” svarade eleverna att de pratar med kompisarna och leker polis och tjuv.

Årskurs 6 skiljer sig från andra klasser i många olika alternativ. De leker inte mycket och står mest stilla till skillnad från de andra klasserna. Som ”annat” svarade de att de pratar med kompisarna.

Elever med specialbehov klättrar i klätterställning mera än elever i andra klasser. I svaret ”annat” kom det fram följande svar: cyklar, pratar med kompisar och tävling på ryggen.

Tabell 1. Resultat av svaren om vad eleverna gör oftast under rasterna.

3.2.2 Elevernas önskemål till aktiviteter under rasterna

I den här frågan fick eleverna bara välja 3 svar. I svaren märker man att det som eleverna inte kan göra nu under rasten, fick flest svar (se tabell 2). Det är inte lätt att förverkliga alla de här alternativen. I alternativen finns aktiviteter som utvecklar motoriken, därför finns inte sitta i svarsalternativen. Cyklande hade jag lagt som alternativ, för elever med specialbehov har för tillfället möjlighet att cykla under rasterna.

I den här frågan finns stora skillnader mellan de olika klasserna. Alla klasser vill cykla lika mycket. Hoppa ruta var inte särskilt populärt hos någon årskurs. Om man jämför tabell 2

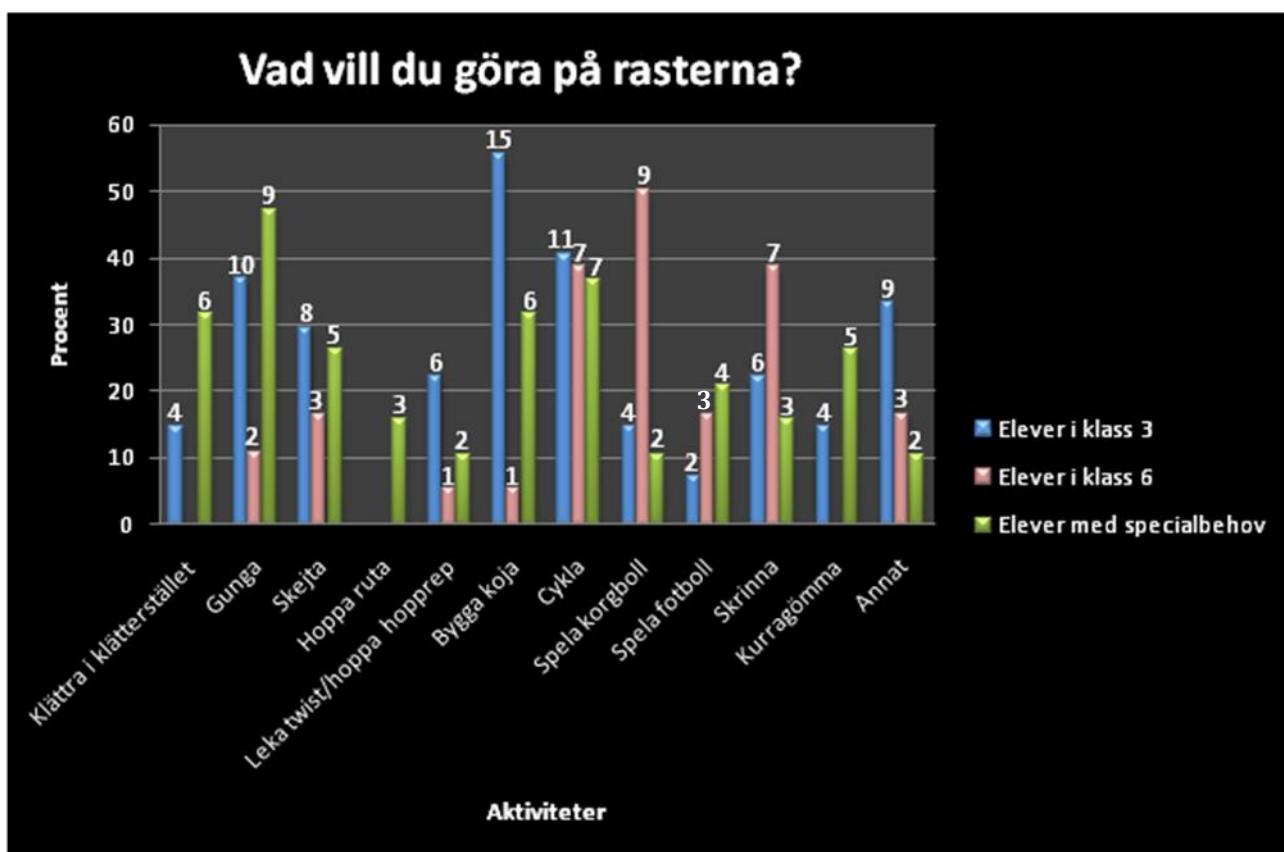
med tabell 1 kan man se att i tabell 1 vill elever i årskurs 6 hoppa ruta, men inte när man får välja bara tre aktiviteter.

Årskurs 3 vill bygga koja, leka twist/hoppa hopprep och göra annat mera än de andra klasserna. I svaret ”annat” svarade elever i årskurs 3: leka i karusell, använda mobiltelefon, spela innebandy, prata med kompisar och planera, spela kulkrig, två svarade smack down (brottning) och spela volleyboll.

Ingen i årskurs 3 vill hoppa ruta, men ifall man jämför tabell 1 och tabell 2, så ser man att hoppa ruta inte fick några svar i någondera frågan.

I den här frågan ser man i svaren ännu större skillnader i svar hos elever i årskurs 6 jämfört med de andra klasserna (jämför tabell 1 och 2). De vill spela korgboll och skrinna mera än elever i de andra klasserna. De vill inte alls klättra i klätterställningen, hoppa ruta eller leka kurragömma. Till skillnad från andra klasser vill årskurs 6 gunga, bygga koja och skejta mindre än andra elever. Ifall man jämför tabell 1 och 2 ser man att årskurs 6 inte gör mycket motoriskt mångsidiga aktiviteter, men de skulle vilja vara mera motoriskt aktiva. I alternativ ”annat” vill eleverna leka kyrkoråtta, sitta med kompisar och åka slalom.

Elever med specialbehov vill mera än elever i andra klasser klättra i klätterställningen och gunga. De var de enda av alla årskurser som vill hoppa ruta. I ”annat” svarade elever med specialbehov att de vill spela ishockey och sitta på bänken.

Tabell 2. Resultat av elevernas svar till frågan om vad de vill göra på rasterna.

3.2.3 Elevernas åsikt om vad som är bäst på skolgården

I den här frågan fick eleverna svara på så många alternativ som de tycker är bäst på skolgården.

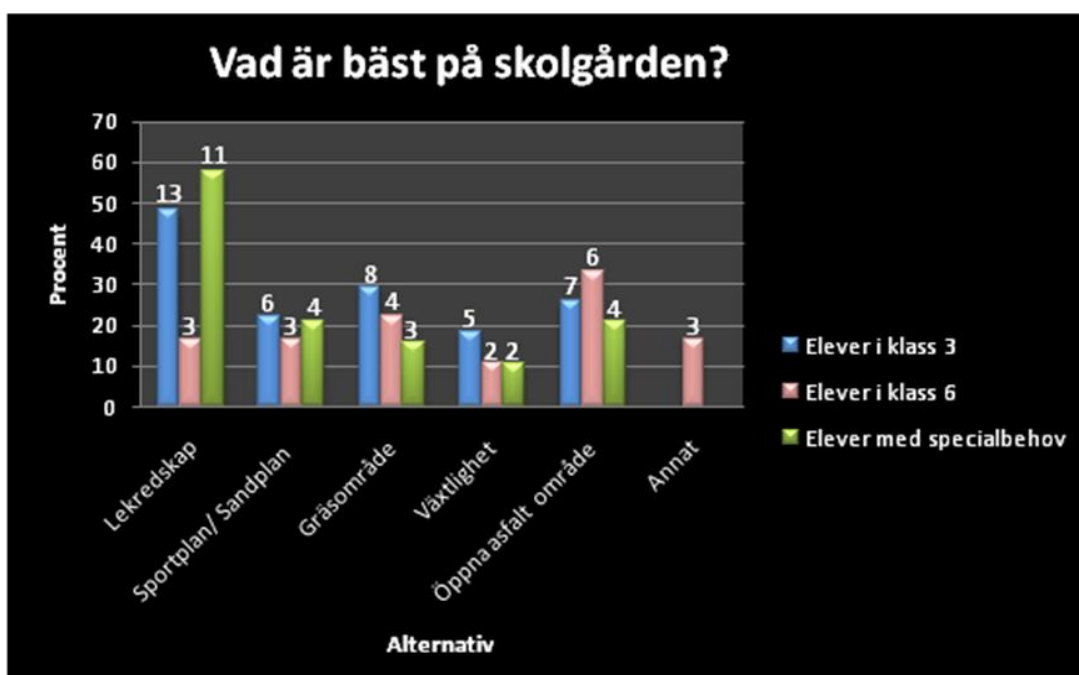
Svaren var jämnt fördelade med elever i olika klasser. Stora skillnader kom bara i ett av alternativen (se tabell3). Elever i årskurs 3 och elever med specialbehov tyckte överlägset mest om lekredskap, medan elever i årskurs 6 tyckte att lekredskapen var bland de sämsta på skolgården. Sjätte klassisterna leker inte så mycket i lekredskap (se tabell 1), så det var inte förvånadsvärt att alternativet inte fick underlag.

Elever i årskurs 3 tycker att det bästa på skolgården är lekredskap, gräsområden, öppna asfaltområdet och sandplanen. Minst tycker de om växtligheten.

Ifall man jämför med tabell 1, 2 och 3, märker man att alla svar i den här årskursen har en likhet, de vill leka med lekredskap mera än på sandplanen. En elev i årskurs 3 tyckte inte om någonting på skolgården.

Elever i årskurs 6 tycker mest om det öppna asfalområdet. Om man jämför tabell 3 med tabell 2 ser man en likhet i svaren, de vill helst spela korgboll och cykla under rasten, de här aktiviteterna utförs bäst på asfalt. De andra fyra alternativen var jämställda med varandra. Växligheten var minst omtyckt. I alternativet ”annat” skrev de att de tycker om rosenbuskar och stenanläggningen för att man kan sitta på den. De tycker också om taket för man kan sitta under det.

I svaren hos elever med specialbehov kan man se att alla fyra andra alternativen efter lekredskapen var jämlikt fördelade med varandra. Minst tyckte de om växtlighet.

Tabell 3. Resultat av elevernas svar på vad som är bäst på skolgården.

3.2.4 Ställen på skolgården som eleverna inte tycker om

Den här frågan hade inga begränsningar då det kommer till valet av svarsalternativ.

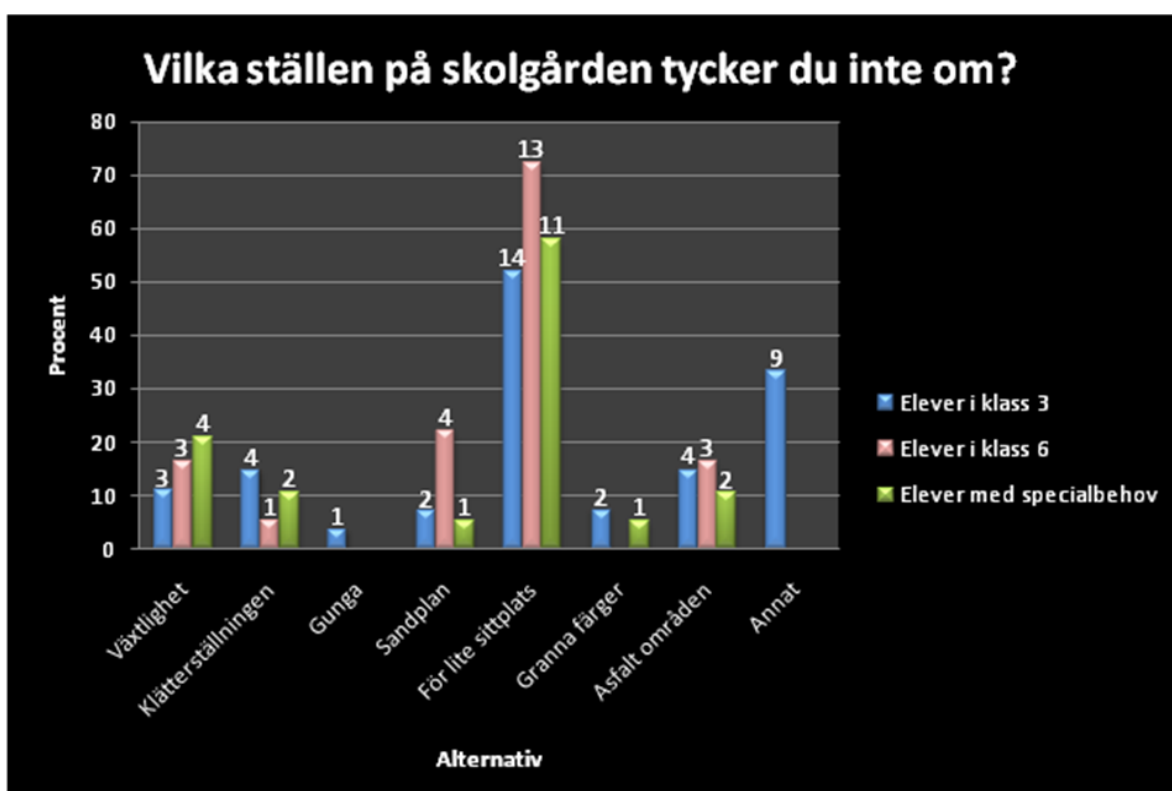
I tabell 4 kan man se att alla klasser anser att det finns för lite sittplatser på skolgården. De tycker inte heller om växtligheten och asfalten på området (se tabell 4).

Fyra elever i årskurs 3 svarade att de tycker om allt på skolgården.

Årskurs 3 var den enda klassen som svarade på alternativet ”annat”. Där skrev de att de inte tycker om skrivelserna på väggarna, dvärgbergtallarna på skolgården, staketet, rosenbuskar och att det inte finns lekredskap. Årskurs 3 var den enda klassen som uttryckte ett visst missnöje med gungorna på skolgården.

Elever i årskurs 6 tyckte i jämförelse med de övriga klasserna, mest illa om sandplanen och att de finns för lite sittplatser. De var den enda klassen som inte svarade på alternativet om granna färger.

Elever med specialbehov tyckte jämnt om olika alternativ. Mest tycker de illa om sittplatser och växtlighet. De tyckte mest av de olika klasserna illa om växtligheten. Minst illa tycker de om sandplan och granna färger.

Tabell 4. Resultat av elevernas svar om vilka ställen de inte tycker om på skolgården.

3.2.5 Första tanken om skolgården

Den här frågan ställdes till både eleverna och lärarna, i tabell 5 finns det en jämförelse med lärare och med eleverna i de skilda klasserna.

I den här frågan var det inte specificerat antal alternativ som eleverna och lärarna fick svara på. Lärarna hade ett annorlunda alternativ än eleverna och det var ordet ”trång”. Jag märkte först senare i analysskedet att det fanns två ord som betyder inspirerande i frågeformulären. Första inspirerande ordet är på finska ”innostava” och det andra ordet som inte fick några svar är ”inspiroiva” på finska. Ordet ”inspiroiva” är direkt översatt från svenska till finska och det finns inget sådant ord.

I tabell 5 kan man se att svaren delas ojämnt mellan olika årskurser och lärarna. Det enda svaret som alla tyckte lika om var att det finns för lite att göra på skolgården, svarsalternativet fick mest eller näst mest underlag.

Elever i årskurs 3 svarade jämnast i frågorna i jämförelse med de andra klasserna (se tabell 5). Första tanken om skolgården hos elever i årskurs 3 var att det finns litet att göra, gården är tråkig, öppen och säker. De var de enda som svarade på alternativet inspirerande. Jämfört med elever i årskurs 6 och lärarna tyckte många elever i årskurs 3 att skolgården inte är grå. I alternativet ”annat” svarade de att skolgården är gammal, utspridd, dagis och att man är fri.

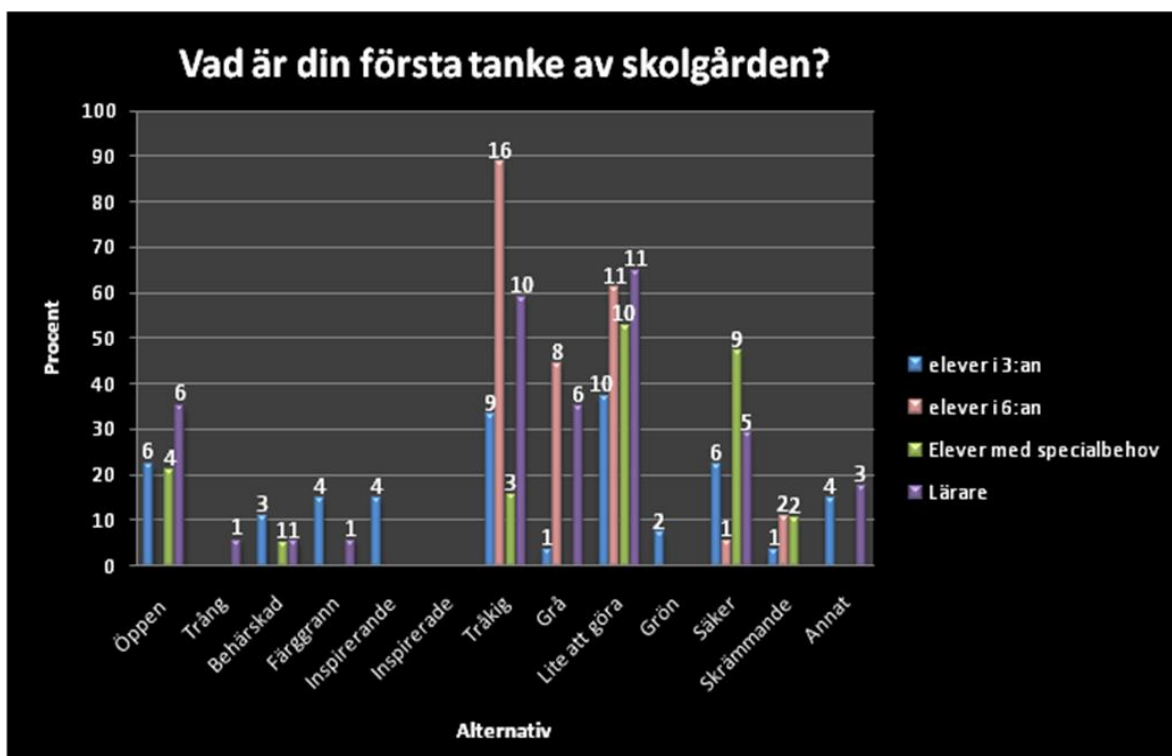
Eleverna i årskurs 6 svarade minst på mängden av olika alternativ, de svarade bara på fem av tolv alternativ. De tyckte mest av alla andra som svarade att första känslan av skolgården är att den är tråkig, det alternativet följdes av lite att göra och grå. Till skillnad från andra grupper så tyckte de minst att skolgården är säker.

Årskurs 6 svarade ingenting på alternativen öppen, behärskad, färggrann, inspirerande och annat.

Elever med specialbehov svarade också på få av de olika alternativen, de gav svar bara på sex av tolv alternativ. Deras första intryck av skolgården är att där är lite att göra, den är säker och öppen. De tyckte mest av alla som svarade att skolgården är säker. De tyckte minst om alternativet tråkig. Inga svar fick alternativen färggrann, inspirerande, grå, grön och annat.

Lärarna svarade jämnt på olika alternativ. Lärarnas första tanke om skolgården var att det finns litet att göra, gården är tråkig, öppen och säker. I alternativet ”annat” svarade lärarna att skolgården är stökig, har taggiga buskar och är utsatt för cykeltjuvar.

Ingen av lärare svarade på alternativen inspirerande, grön och skrämmande. Lärarna var de enda som inte tycker att skolgården är skrämmande.

Tabell 5. Resultat av elevernas och lärarens svar om deras första tanke av skolgården.

3.2.6 Vad borde det finnas mera av på skolgården

Den här frågan ställdes till både lärarna och eleverna. Lärarna hade ett avvikande alternativ i frågeformulären och det var alternativet, staket. I den här frågan fick respondenterna välja så många alternativ som de ville. När man ser på helheten (se tabell 6) finns det skillnader i olika gruppers svar.

Flest svar från alla elever fick alternativet bänkar. När man jämför tabell 6 med 4, kan man se en likhet mellan svaren. I tabell 4 tycker eleverna att det finns för lite sittplatser på skolgården.

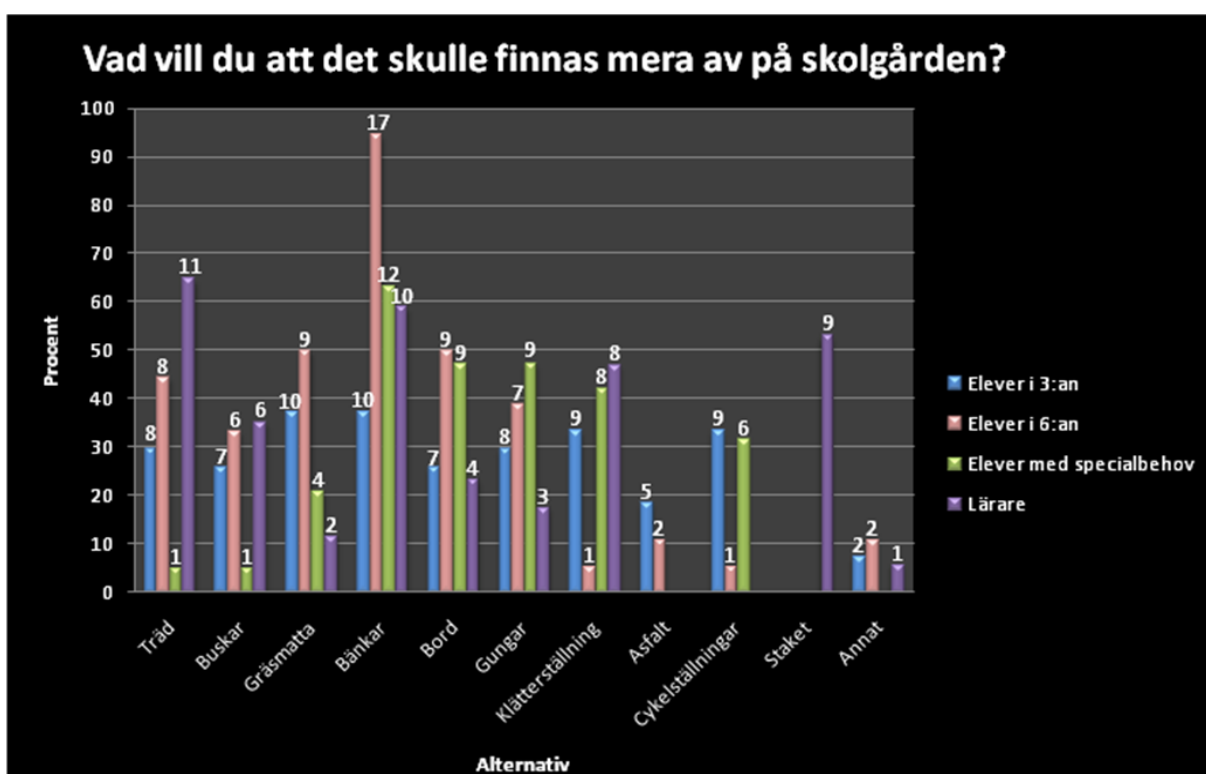
Årskurs 3 svarade mycket jämnt på alla alternativen, inget av alternativen skilde sig mycket från de andra. Mest vill de ha mera bänkar, gräsmatta, klätterställning och cykelställningar. I ”annat” svarade de att de vill ha mera soptunnor och klätterräddgar.

I svaren hos elever i årskurs 6 finns det stora skillnader mellan de olika alternativen. De vill mest av alla grupper ha bänkar, gräsmatta och bord. Till skillnad från alla andra grupper så vill årskurs 6 minst ha klätterställningar och cykelställningar. I alternativet annat vill de ha mera av korgbollsställningar, en gruppunga och gömställen.

Elever med specialbehov hade stora skillnader mellan olika alternativ. De vill ha mera bänkar, bord, gungor och klätterställningar. Minst vill de ha träd, buskar och gräsmatta. Ingen av elever med specialbehov svarade på alternativen asfalt och annat. I tabellen kan man se att växtlighet vill eleverna med specialbehov ha, minst jämfört med de andra svararna.

Lärarna svarade jämnt på de olika alternativen. De vill ha mera träd, bänkar, staket och klätterställningar. Lärarna vill ha mera klätterställningar än eleverna. Minst vill de ha gräsmatta, gungor och bord.

Ingen av lärarna svarade på alternativen asfalt och cykelställningar.

Tabell 6. Resultat av elevernas och lärarnas svar om alternativet som de vill ha mera på skolgården.

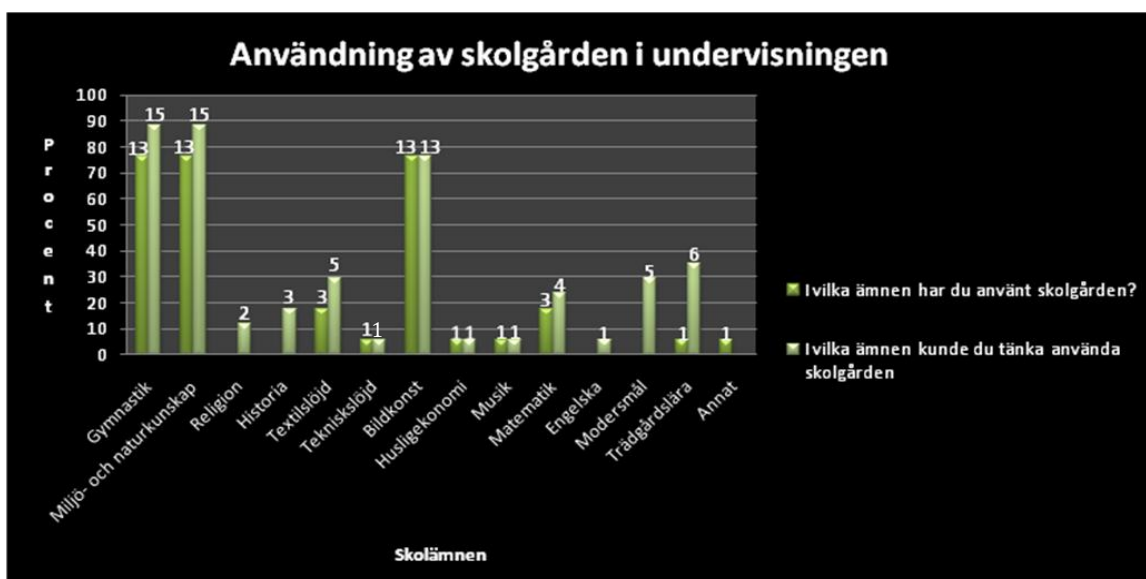
3.2.7 Ämnen som lärarna har utnyttjat och kunde tänka sig utnyttja på skolgården

De här två frågornas svar har analyserats i samma tabell (se tabell 7) för att lättare kunna jämföra fördelningen mellan olika ämnen och ifall det finns någon ökning i den andra frågan.

Två av lärarna, som svarat på frågeformuläret, hade inte använt skolgården i sin undervisning. I tabellen kan man se att många lärare använder skolgården i ganska få ämnen men de är ivriga att använda skolgården i andra ämnen också (se tabell 7). Många lärare som svarade att de undervisar i något ämne ute på skolgården hade inte svarat att de också i fortsättningen kunde undervisa i det ämne. Av den här orsaken ser man inte det rätta antalet lärare som kunde använda skolgården i undervisningen. I skolan finns det timlärare både i musik och i teknisk slöjd. Många lärare undervisar inte alla ämnen som fanns i alternativen, därför fick vissa ämnen få svar.

Det som är intressant att se i svaren är att för tillfället utnyttjar lärarna inte skolgården så mycket, men de kunde tänka sig att utnyttja den mera i framtiden. Lärarna svarade att de använder skolgården mest i ämnen som gymnastik, bildkonst och miljö- och naturkunskap, de är också enligt teorin lätta att använda på skolgården (Arjanne, m.fl., 2000, 27-29; Sassi, u.å., 32-33; Lamminsalo, 1999, 28-29). Miljö- och naturkunskap och gymnastik fick en ökning i den andra frågan (se tabell 7). Andra ämnen används betydligt mindre utomhus (se tabell 7). Minst undervisar lärarna i teknisk slöjd, huslig ekonomi, musik och i trädgårdslära. I alternativet ”annat” svarade en lärare ”i olika projekt”. Ingen använde skolgården i religion, historia, engelska och modersmål.

Största ökningen i den andra frågan ”i vilka ämnen kunde du tänka använda skolgården?”, kom till modersmål och trädgårdslära. Textilslöjd, historia och religion fick också en stor ökning i den andra frågan.

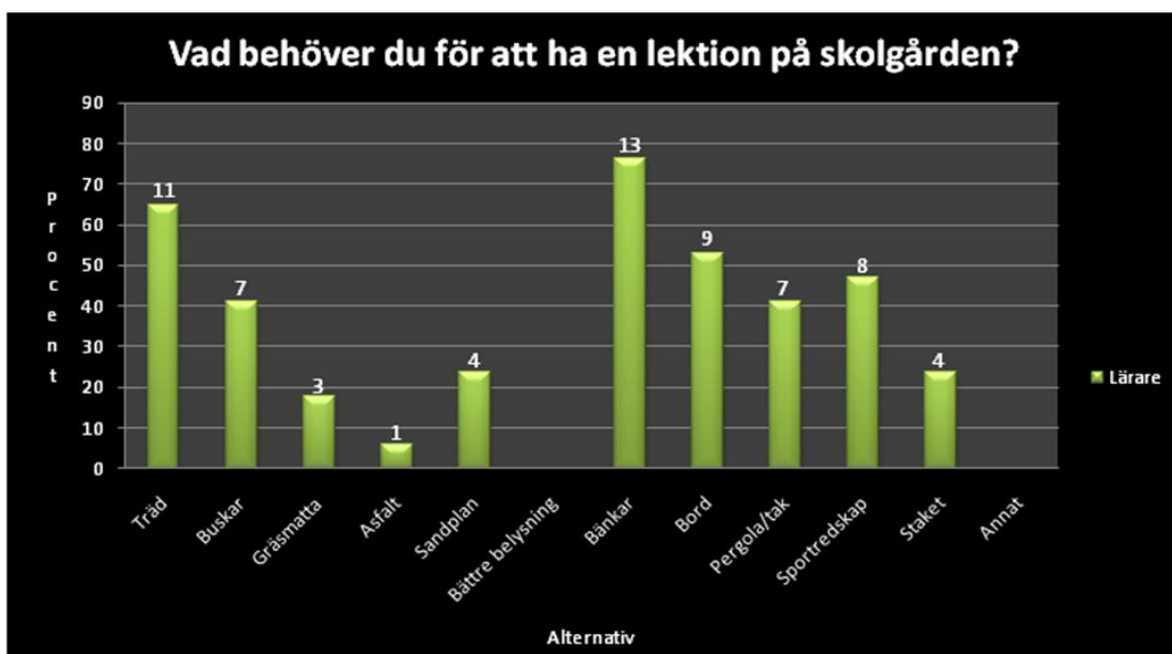
Tabell 7. Resultat av lärarnas svar om ämnen de har utnyttjat och kunde tänka sig utnyttja skolgården till.

3.2.8 Vad lärarna behöver på skolgården för lektionsändamål

I den här frågan fick lärarna svara på så många alternativ som de tyckte att de behöver för att genomföra en lektion utomhus.

I tabell 8 kan man se stora skillnader mellan de olika alternativen. Mest behöver lärarna bänkar och träd i undervisningen. En lärare önskade finländska trädslag (t.ex. björk, gran, tall, rönn och lönn). Ifall man jämför med tabell 7, är miljö- och naturkunskap bland de populäraste ämnen att lära utomhus och till det behövs träd.

Bord, sportredskap, buskar och pergola fick också många svar. En lärare önskade ett tak på innegården. Ingen av lärarna behöver belysning på skolgården. Minst behöver de asfalt, gräsmatta, sandplan och staket på skolgården för att ha lektion. Ingen hade svarat på alternativen ”annat” och bättre belysning.

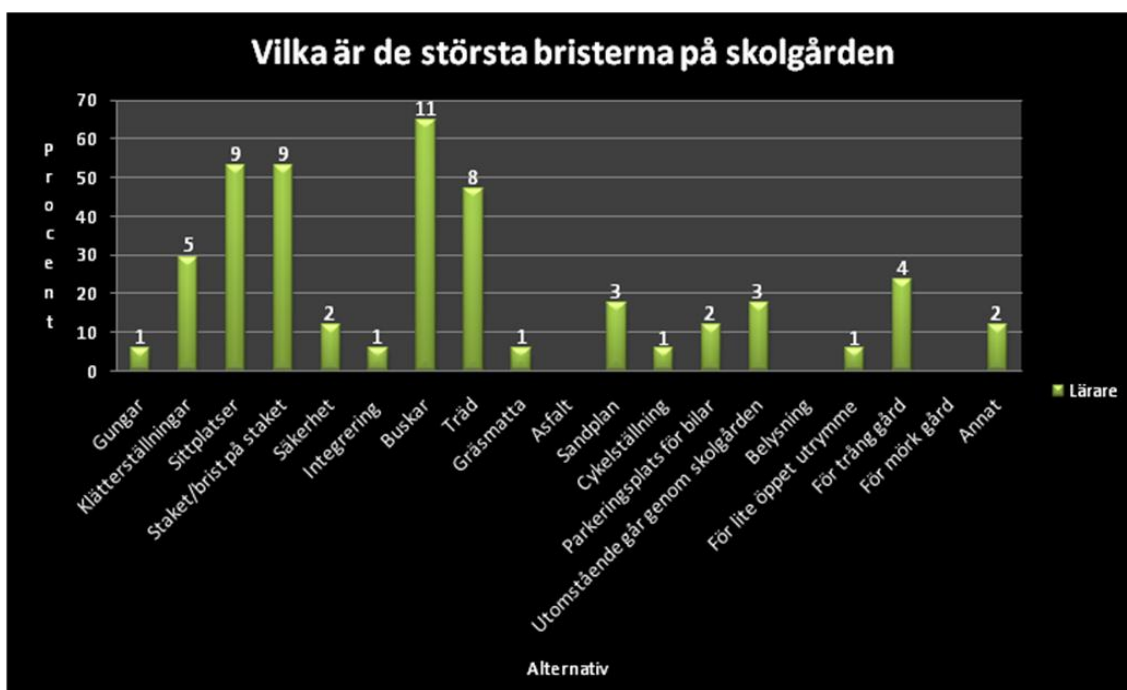

Tabell 8. Resultat av vad lärarna behöver på skolgården för lektions ändamål.

3.2.9 Största bristerna på skolgården enligt lärarna

Lärarna fick svara på så många alternativ som de ville om vad de tyckte att var bristfälligt på skolgården. I den här frågan tyckte lärarna att buskar, sittplatser, staket/brist på staket och träd är de största bristerna på skolgården. En del lärare preciserade sina svar. Enligt lärarna finns det för mycket rosenbuskar på gården och de är felplacerade. I tabell 6 ser man att många av lärarna vill ha mera andra arter av buskar på skolgården.

Efter de här fyra alternativen tyckte lärarna att det finns lite brister på skolgården. Ingen tyckte att asfalt, belysning eller ”gården är för mörk” är brister, de alternativen fick inga svar. Lärarna tyckte att gungor, integrering, gräsmatta, cykelställning och för lite utrymme var lite bristfälliga. I alternativet ”annat” svarade lärarna att rutschbanan är besvärligt placerad då det kommer till övervakning av eleverna. En tyckte att buskområdena med staket är speciella.

Tabell 9. Resultat av lärarnas svar om bristerna på skolgården.

4 Planeringsprocessen

Planeringen och ritningar av skolgården gjordes under vintern 2010-2011. Planeringen utformades utgörande från frågeformulären som distribuerades till eleverna och lärarna och på basen av den teoretiska referensramen.

Planeringsprocessen gjordes efter två besök till skolgården. Sommaren 2010 var mitt första besök på skolgården. Då bildade jag min uppfattning om vad som kunde göras. Samtidigt tog jag bilder från gården. Mitt nästa besök på skolgården var på hösten 2010. Den andra vistelsen fick jag mest ut av, för då såg jag eleverna vistas där under rasten. Under det här tillfället träffade jag också elevrådet och rektorn för att diskutera vad de vill ha ut av arbetet. Efter dessa besök utformades en planering och fyra ritningar.

I januari 2011 hade jag ett öppet tillfälle för personalen och elevrådet för att diskutera om planeringen och ritningarna. På plats befann sig elevrådet och rektorn, och alla var positiva till planeringen och ritningarna. Det behövde inte göras större ändringar med planeringen eller ritningarna, bara tilläggs några lekredskap på området.

4.1 Resultat av planeringen

Jag har gjort en plan för skolgården med fem ritningar. Jag har däremot inte planerat innergården. Jag har inte heller planerat mycket på norra sidan av skolgården, där personalens parkering finns. Planeringen är ett resultat av arbetet, och bygger på frågeformulärens svar och den teoretiska referensramen. Kommunerna är noggranna med ändringar till redan befintliga områden, därför har jag undvikit större ändringar i dispositionen av olika områden på gården.

Illustrationsplaneringen är den huvudsakliga planeringen. Ritningar som gjorts av skolgården är ritningar över nuläget, dispositionsritning, planteringsplan och två snittritningar. Närmare tankar om planeringen och ritningarna kan man läsa i nedanstående kapitel och de finns som bilaga i slutet av arbetet.

4.2 Nuläget på skolgården

Skolgården är delad i tre delar. Ett område är omringat av staket och är för elever med specialbehov. Ett litet område som är omringad av staket, utnyttjas av förskolan och ett område som är öppet används av elever i allmänundervisningen. Skolan befinner sig intill bil- och cykelvägar (se bilaga 3).

Skolgränsen på nordostliga sidan är svår att identifiera, eftersom en allmän cykelväg går genom skolgården på den sidan där det inte finns något staket (se bilaga 3). Det har lett till att personalen har begränsat eleverna till att hålla sig på norra sidan av cykelvägen.

På skolgården finns det lekredskap där målfärgen är i dåligt skick och en del av redskapen är trasiga. En del av lekredskapen är inte gjorda för elever i lågstadiet, t.ex. räckstången är för hög, eleverna kan inte nå stången.

Det finns inte alls bänkar på skolgården, det har funnits bänkar men utomstående har flyttat dem bort från skolgården. Det kom fram i frågeformulären att eleverna vill ha mera bänkar på skolgården (se tabell 6). För tillfället sitter eleverna på stenanläggningarna.

Växtligheten på skolgården är träd och buskar. Som träd finns det olika sorter av rönnar, granar, lönnar och björkar. Buskar som finns på skolgården är till största delen rosenbuskar och några spireor. Rosenbuskarna har fått mycket negativa kommentarer av personalen, p.g.a. att eleverna kryper i dem eller att bollar försvinner i dem. De negativa åsikterna om buskarna kom också fram i frågeformulären.

Området som används för barn med specialbehov innehåller inte mycket lekredskap. Eftermiddagsområdet har ett eget område inhägnat med staket, oavsett det använder de samma område som elever med specialbehov. Eftermiddagsverksamhetsbyggnaden kommer att utvidgas med 80 m² mot nordväst (se bilaga 3)

Under vintern flyttade förskolan från närliggande daghem till Mikkola skolan. De behöver ett område med staket och de har för tillfället placerats på det område där det finns gungor och klätterställning, ovanför bilparkeringen (se bilaga 3). Området begränsar lekområdet för eleverna i allmänundervisningen.

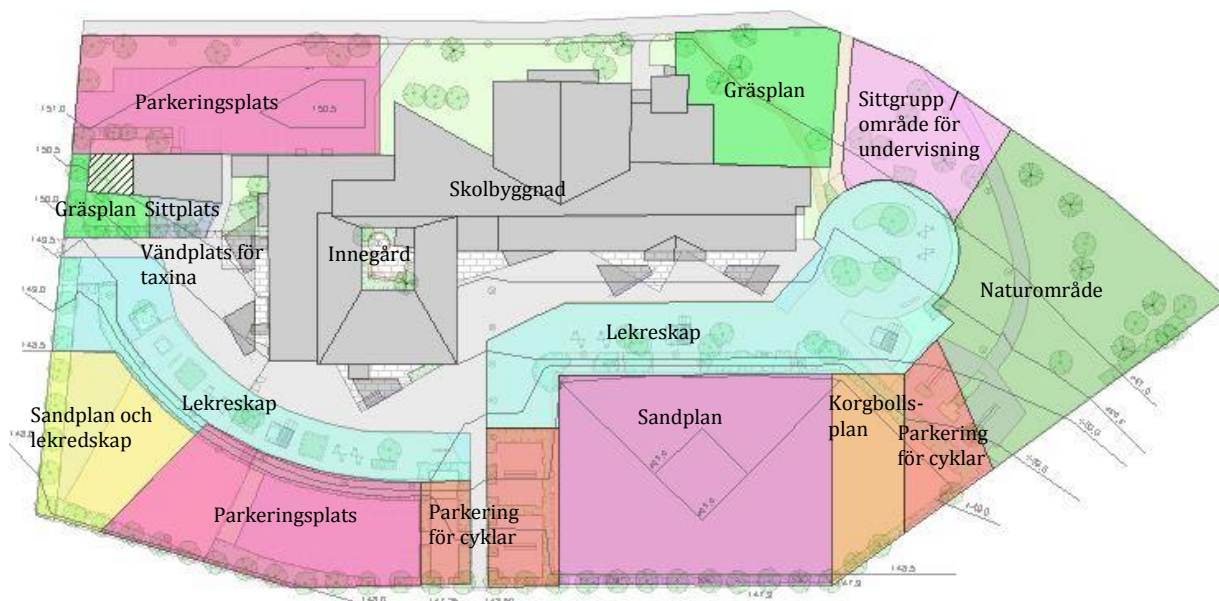
4.3 Dispositionen av skolgården

På skolgården gjordes inte större ändringar då det kommer till dispositionen i planen. Största ändringen i användningen kom det på naturområdet och på idrottshelheten. Från området togs den allmänna cykelvägen bort. Till naturområdet kom det höjder och träd, som gynnar motoriken (se ritning nummer 1). Eleverna får leka där i lugn och ro. Det här området gynnar också undervisningen, genom fler möjligheter att se på olika trädslag.

Det kommer en stor enhetlig idrottsplan på det område där sandplanen nu befinner sig. Det är bra att sätta bollspelen på ett och samma område.

En lärare för specialundervisning skrev i frågeformulären en bra idé om att förena eftermiddagsverksamhetsområdet och området för elever med specialbehov.

Eftermiddagsverksamhetens område kommer därför att sättas ihop med området för elever med specialbehov. Eftermiddagsverksamheten använder redan nu lekredskapen på skolgården. Genom förändringen får elever med specialbehov ett gräsområde att vistas på.

Ritning 1 Dispositionsritning av skolgården (inte i skala).

4.4 Illustrationsplan

I illustrationsplaneringen (se bilaga 4) ser man hur skolgården kommer att se ut. Målet med illustrationsplaneringen är att gården skall vara motoriskt aktiverande för eleverna, att alla trivs och att man lätt kan utnyttja gården i undervisningen.

På baksidan av skolbyggnaden finns en liten gräsplan, där man kan spela fotboll. Det är i närheten av fönster till skolbyggnaden. Därför planteras träd framför fönstren i ett diagonalt mönster, så att man ändå kan se ut genom fönstren samtidigt som de är skyddade.

Halvcirkeln med gungorna får bli kvar, men gräsförhöjningarna i halvcirkeln tas bort. Runt cirkeln planteras häck med träd, så att man ser när man står bredvid att där är en halvcirkel. In i halvcirkeln kommer det flera gungor. Hit kommer också en gruppunga, som önskats av eleverna.

Bakom halvcirkeln blir det ett naturområde. Här får eleverna leka fritt och bygga koja, vilket många av eleverna ville göra på rasterna enligt frågeformulären (Se tabell 2). Skolgården skall ha höjdskillnader som förbättrar motoriken när barnen springer på dem (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 45-47). Därför byggs två gräshöjder på naturområdet. På området planteras olika finska träarter, som klasserna kan gå och se på. Runt det naturliga området kommer ett staket. Cykelvägen som gick genom området tas bort. Bredvid sandgången på det naturenliga området kommer 5 st. bänk- och bordhelheter. Här finns möjlighet också för lärarna att hålla lektioner.

Sandplanen var för stor enligt gällande anvisningar. Standardmått för en sandplan på en skolgård för åk 1-6 att använda för gymnastik är 2400 m^2 (Sassi, (u.å.), 11). Den nuvarande sandplanen är 3240 m^2 , vilket betyder att sandplanen nu blev lite mindre och fyrkantig. På lärarnas önskan får sandplanen trappor framför skolan, de är breda och här kan man sitta och byta skridskor eller se på spelet. Trapporna är gjorda av trä för det är ett varmt och stadigt material.

Det blir en enhetlig idrottsplan med sandplan och korgbollsplan intill varandra. Orsaken till att korgbollställningen flyttas är att det nuvarande läget inte är optimalt i.o.m. att det finns en risk att bollarna flyger på bilarna på parkeringsplatsen eller på bilvägen. På det planerade stället finns det även risker att bollar kan flyga på cykelbanan och på cykelparkeringen och av denna anledning har korgbollsplanen staket runtomkring sig. Bredvid korgbollsplanen kommer ett större område för cykelställningar.

Området där eleverna med specialbehov vistas blir större mot nordost och västerut. I nordost tar man bort staketet som finns på eftermiddagsverksamhetens gård. Genom den här ändringen får elever med specialbehov en gräsplan att spela bollspel på och en sittplats med stenanläggning. Mönstret på stenanläggningen är en tegelkomposition (Lemminkäinen, i.å., 10). Västerut får eleverna med specialbehov både klätterställning och rutschbana. Korgbollställningen tas bort från området och då slutar användningen av området av elever i allmänundervisningen. Hela området täcks med stenmjöl. Eleverna kan spela bollspel och leka på det här området också. Förskolan flyttar till samma område som elever med specialbehov. Orsaken till ändringen är att området är inhägnat med staket och här finns redan lekredskap för yngre elever. Elever med specialbehov och barn i förskolan har raster på olika tider, så de kommer inte att vistas samtidigt på skolgården.

Lärarna önskade en pergola över huvudet för att ha undervisning på skolgården och eleverna vill också ha ett tak över huvudet på sittplatserna. Tyvärr planerar jag inget tak på skolgården. Det skulle då ha varit fråga om en byggnad som liknar en koja. I praktiken hade byggnaden blivit för liten och därför använder jag det nuvarande taket som skydd. Eleverna önskade också mera soptunnor till skolgården och därmed placerade jag nya soptunnor vid grindarna och mot skolväggen.

Snittritning

I illustrationsplaneringen kan man se två snittritningar av området (se bilaga 4). De växter och material som snittritningen skär är illustrerade i snittritningen som färg och de som är i bakgrunden av linjen är svartvita till färgen.

Snittritningen (A-a) skär från nordvästliga till sydvästliga riktningen. Snittritningen (B-b) skär gården från det naturområdet av gården från sydost till sydväst.

Lekredskap

Lekredskapen som valts kan ses i illustrationsplaneringen (se bilaga 4). I ritningen kan man se skyddsområdet som lekredskapen skall ha. En del av de gamla lekredskapen får vara kvar på området. Lekredskapen har valts från Lappset Group Oy och ett lekredskap från J-Trading (se bilaga 5). Lekredskapen valdes på basis av de anhållna svaren.

Lappset Group Oy:s FINNO lekredskap har liknande utseende som de existerande lekredskapen och de passar bra ihop. Lekredskapen som valdes tränar mångsidigt på olika motoriska delar hos barnen. (Lappset Group Oy, u.å., 270-273).

Elever med specialbehov kan använda likadana lekredskap som elever i allmänundervisning. Av den orsaken har det valts liknande lekredskap till elever med specialbehov. Många av lekredskapen passar bra för barn med nedsatt syn eller synskadade barn med en assistent (Lappset Group Oy, 2011, 270). Det enda lekredskapet som valdes specifikt för elever med specialbehov är ett sittbart gungsäte från J-Trading. Gungsätet är

bra för elever vars motorik är nedsatt som inte orkar sitta i ett vanligt gungsäte. Sätet är även användarvänligt för personalen som enkelt kan lyfta eleven på det (J-Trading, i.å.).

Överlägset mest ville eleverna och lärarna ha sittplatser på skolgården. Bänkar placeras därför både på området för elever med specialbehov och på området som används av elever i allmänundervisningen. Bänkarna som valts är från Lappset Group Oy och produktfamiljen är PARK (se bilaga 5).

För att lekredskapen skall vara i skick under många år skall man olja eller måla om redskapen med rätta medel. Det sköts av kommunen.

4.5 Planteringsplan

I det här arbetet finns ingen kostnads kalkyl för växterna, för kommunen har sina egna underleverantörer varifrån de skaffar sina växter. Ny växtlighet på området består av buskar och träd (se bilaga 6).

I frågeformulären kom det fram att både eleverna och lärarna är missnöjda med rosenbuskarna, eftersom de är taggiga. Av den orsaken valdes byte av alla rosenbuskar mot andra buskar istället för dem.

På olika ställen av skolgården planteras olika sorter av spireor. De är lätta att sköta och passar bra som undervegetation till träden. På tre ställen på skolgården planteras korallkornell (*Cornus alba`Sibirica´* (Alanko, 1999, 116) under en lampa vid cykelställningarna, vid ett hörn i området för elever med specialbehov och vid eftermiddagsverksamhetens ingång. Korallkornellen har en fin röd färg på hösten och den passar bra till den röda linjen på lampan och ger färg till det gröna hörnet.

Vid ingångarna till området planteras träd och för att få en allékänsla på gångarna, t.ex. parklindar (*Tilia x vulgaris*) (Alanko, 1999, 177-178).

I frågeformulären kom det också fram att lärarna vill ha mera träd på gården för att kunna utnyttja gården i undervisningen. Enligt en lärares idé i frågeformulären planteras det mera finska trädslag på skolgården. Naturområdets idé är att klasserna kan gå ut t.ex. på

naturvetenskapslektionerna och lätt känna igen olika trädslag. Här kommer vanliga finska trädslag och lite olika sorter av de här trädarterna t.ex. rödlönnar (*Acer rubrum*) (Alanko, 1999, 363). Många trädslag som valts har fin höstfärg och också träd som lockar dagsfjärilar till gården. Det naturliga området är det enda området på skolgården där det planteras barrträd.

Växligheten runt halvcirkelns kant skall ge en känsla av att man står i ett litet rum. I kanten av halvcirkeln planteras finnoxel (*Sorbus hybrida*) (Alanko, 1999, 262-263). Som undervegetation under träden planteras hybridspirea (*Spirea 'Grefsheim'*) (Alanko, 1999, 247). Med endast lekredskap kändes halvcirkeln öppen och därmed planteras en rönn i mitten.

Skolbyggnadens arkitektur är mycket fin och har höga smala förhöjningar på fasaden. För att få blicken uppåt och för att stödja skolbyggnaden, planteras ståtliga pelaraspar vid sidan av trätrappan mot sandplanen (se bilaga 4).

Skolgården hör till skötselklassen A2. Skolgården är ett byggt grönområde som är konstruerad för användning (Soini, 2008, 14-16). Skötseln tas om hand av kommunen.

5 Diskussion

I diskussionen berättar jag hur planeringen stöder teorin och frågeformulären. Ur min synvinkel jag ger också idéer till ytterligare forskning.

5.1 Skolgården som stöd för den motoriska utvecklingen

Planeringen som gjorts stöder mångsidigt lågstadieelevernas (7-12 år) motoriska utveckling. I planeringen har jag beaktat olika åldrars elevers åsikter hurdana aktiviteter de vill ha på skolgården. Tyvärr svarade årskurs 1 inte individuellt på frågeformulären och därför kan jag inte se hurdana aktiviteter de yngsta eleverna vill ha på skolgården. Av den här orsaken borde jag ha fördelat klasserna i allmänundervisning i årskurserna 2, 4 och 6, istället för de nuvarande klasserna (årskurs 1, 3 och 6). Frågeformulär är inte den bästa

formen för att fråga åsikter av eleverna. Det kunde man se i och med att vissa elever hade svarat likadant som kompiserna. Elever i den här åldern blir så lätt påverkade av kompisarnas åsikter.

Elever i årskurs 6 är mycket socialt aktiva. I frågeformulären kom det fram att de för tillfället sitter och går runt skolgården (se tabell 1). Det är viktigt att elever under hela lågstadietiden ökar på motoriken i balans, rytm, sortering, reaktion och kombination (Sassi, u.å., 40). I frågeformulären kom det fram att elever i årskurs 6 vill vara motoriskt mera aktiva än vad de för tillfället är (jämför tabell 1 och 2). De vill spela korgboll, skrinna och cykla (se tabell 2). Därför har jag planerat lekredskap och platser som aktiverar också de äldre eleverna (11-12 år) (se bilaga 4). Svaren till frågan vad elever vill göra under rasterna är inte särskilt pålitlig. I svarsalternativen fanns det aktiviteter som är svåra att förverkliga. Eleverna har kanske valt aktiviteter som är nya och spännande att utföra, de vill t.ex. skejta, åka slalom, cykla och skrinna under rasterna. Skejta var en populär aktivitet och eleverna hade redan en idé om hur rampen skulle se ut. Lärarna hade andra tankar om skejtningen; för det första är det svårt att bevaka under rasterna och för det andra var lärarna rädda för att eleverna skulle skejta inne i korridorerna. Lärarnas åsikt vägde tyngst och därför planerade jag ingen ramp för skejtandet. Rampen för skejtandet tycker jag hör mera till ett idrottsområde i kommunen än på skolgården.

Motoriken utvecklas hos barn både genom lekredskap och genom olika lekar (Sassi, u.å., 40-42; Christiansson & Johnsson, 2008, 10-11; Ripa, 2010, 21; Norberg, 2008, 36). Teorin om hur lekredskapen utnyttjar motoriken är inte så pålitligt. Lekredskapstillverkarna har gjort egna undersökningar om motorikens utveckling i sina lekredskap (Lappset Group Oy, 2011, 270-273; Kompan, i.å., 67). Jag försökte se informationen ur en allmän synvinkel, om vilka motoriska färdigheter ett lekredskap ger, t.ex. olika klätterställningar och gungor. Lekredskapen som valdes till skolgården utvecklar mångsidigt motoriken (se bilaga 5). Mest kritisk är jag gentemot lekredskapstillverkarnas information om de specialunderlag som man sätter under lekredskapen. På alla tillverkarnas sidor pratar man om hur naturliga underlag slits och ofta måste ersättas. Jag håller med om att naturliga underlag slits lätt, men specialunderlaget slits också och man måste byta det, men det nämns inte alls på tillverkarnas sidor. Specialunderlag under lekredskapen kan bli dyrare i längden beroende på hur det slits och hur ofta man måste byta dem. På gården har jag planerat stenmjöl, trots lekredskapstillverkarnas åsikter om naturmaterial.

Det var svårt att hitta fakta om hur olika underlag påverkar motoriken. Det fanns inga uppgifter om hur asfalten eller gräsmattan påverkar motoriken. Det jag hittade om ämnet handlade om motorikens inverkan när man står på ett ostadigt underlag. Därför har jag tillämpat teorin till gräs- och asfaltunderlag. I frågeformulären kan man se att eleverna hellre vill spela bollspel på gräsplan än på sandplan. På området för elever med specialbehov planerades det mera gräsområde (se bilaga 4). Det gynnar elevernas motoriska utveckling. Det är bra att ha mjukt underlag för elever med specialbehov som ofta är rädda att ramla (Moilanen, 2009, 9-10). Eleverna på allmänundervisningen får också mera gräsområde att vistas på genom att det har planerats ett naturligt område på skolgården. Många av eleverna vill bygga koja och leka kurragömma (se tabell 2). För att de här aktiviteterna skall förverkligas behövs det träd och buskar på skolgården. Det förverkligas genom det naturliga området.

Det som var nämnvärt i alla svaren, var att så få spelade olika slags bollspel. Bollspel utvecklar motoriken på ett mångsidigt sätt. På slutet av 1980-talet var bollspel den populäraste aktiviteten bland pojkar under rasterna (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 45-47). Ändå finns det både sand- och gräsplan och sålunda goda förutsättningar för olika bollspelar. En orsak till så få svar kan vara att nätet i korgbollställningen är borta. Korgbollsnätets frånvaro påverkar särskilt det aktiva bollspelandet hos elever i årskurs 6 eftersom de enligt svaren vill spela korgboll under rasterna. Till gården planerades det en ny korgbollsplan (se bilaga 4).

5.2 Utnyttjande av skolgården i undervisningen

Mycket av teorin som går igenom utnyttjandet av skolgården i undervisningen är från 1970 och 1980-talet. Skolämnen som undervisas nu har ändrat från 1970 och 1980-talet, därför är böckerna inte uppdaterade. Det är en orsak till att jag har läst på många lärdomsprov som gjorts på 2000-talet kring ämnet.

I Lamminsalos undersökning från slutet av 1990-talet kom det fram, att 80 % av tiden på en lektion undervisas från böckerna (Lamminsallo, 1999, 27). Ännu på 2010-talet tror jag att lärarna lär ut ungefär lika mycket från böckerna som de gjorde på 1990-talet. Orsaken att så mycket av en lektion används till att läsa från böckerna, kan bero på att det är lätt att

undervisa från böcker och att tiden är begränsad i.o.m. att man måste följa en läroplan. Lärarna är bundna till årskursens mål och innehåll. I lärarnas förfrågning kom det fram att två lärare inte alls utnyttjat skolgården i undervisningen (se tabell 7). Det kan bero på att de var nya lärare och inte ännu har hunnit utnyttja skolgården. Båda två var ändå intresserade av att använda skolgården i undervisningen i framtiden.

I frågeformulären såg man att alla lärare som svarade var ivriga att undervisa utomhus, men kanske utnyttjandet av skolgården i olika ämnen var oklart (se tabell 7).

Frågan till lärarna är inte så tillförlitlig för några alternativ hade vid sidbrytningen hamnat på andra sidan (se bilaga 2). Det finns en risk att lärarna har prickat för ett alternativ för att det skall se fint ut i protokollet, men ändå fortsätter de att utnyttja skolgården i de gamla vanliga ämnena (Wikander & Lundberg, 1968, 29-36; Zito, 1975, 56-88). Det kan även hända att lärarna fick nya pedagogiska idéer. Det kan hända att lärarna blev intresserade genom frågeformulären och redan nu börjar utnyttja skolgården i vissa ämnen. Enligt Lamminsalo (1999, 27) är det möjligt att använda skolgården i nästan alla ämnen, bara läraren är inspirerad. Undervisningen utomhus får inte vara en belastning för en lärare utan en möjlighet. I frågeformulären och enligt teorin kan man se att de tre vanligaste ämnen att undervisa utomhus är gymnastik, miljö- och naturkunskap och bildkonst (Arjanne, m.fl., 2000, 27-29; Sassi, u.å., 32-33; Lamminsalo, 1999, 28-29). Skolgården kommer att användas speciellt för de här ämnena men också andra. För undervisningsändamål har man planerat finska trädslag på skolgården och bord- och bänkgrupper (se bilaga 4). Växtligheten som valdes är inte direkt de vanliga sorterna av en art, utan de ger en liten variation till skolgården (se bilaga 6).

Det kom fram i lärarnas svar att de kunde utnyttja skolgården i trädgårdslära, men många lärare kanske inte har ämnet på sitt schema (se tabell 7). Det finns undersökningar som behandlar nyttan av anläggning av trädgårdsland på skolgården och hur man kan utnyttja undervisningen i olika ämnen samtidigt som man odlar i trädgårdslandet (Gröna fakta, 2001, 6). Jag vill inte anlägga något trädgårdsland på skolgården, för det är svårt att sköta när eleverna och personalen är på semester under växtsäsongen.

I teoridelen kom det fram att eleverna lär sig genom olika sinnen ända upp till 12-års ålder och att sinnen aktiveras bäst utomhus (Jensen & Snecker, 2004, 10-13; Sassi, u.å., 11-16). Jag tycker också att det är viktigt att aktivera alla sinnen livet igenom. Jag tror att man inte kan specificera någon exakt ålder, eftersom varje människa lär sig så olika. För elever som

har problem att lära sig teori från böckerna, är det oerhört viktigt att lära sig nya saker genom olika sinnen och genom att göra saker och ting i praktiken. I planeringen har jag försökt stimulera olika sinnen t.ex. genom att välja trädslag som är färggranna och som lockar dagsfjärilar till gården (se bilaga 6).

5.3 Syftet att planera en trivsammare skolgård

Syftet med arbetet var att planera en trivsammare skolgård. Många av eleverna och lärarna tyckte att det fanns för lite att göra på skolgården och att den var tråkig (se tabell 5). De här två sakerna hör ihop, ifall det inte finns mycket att göra på skolgården upptäcker man att den är tråkig. Deras åsikt i undersökningen är en viktig orsak till att man måste göra skolgården trivsammare. För att öka trivsel på skolgården skall man satsa mera på växtlighet och på estetiken (Sassi, u.å., 34; Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1988, 44-45). Både eleverna och lärarna i allmänundervisningen vill ha mera växtlighet till skolgården. Endast elever med specialbehov vill inte ha mera växtlighet till skolgården, de tycker inte heller att skolgården är tråkig (jämför tabell 5 och 6). Mest har eleverna och lärarna varit missnöjda med rosenbuskarna, för barnen springer in i de taggiga buskarna och letar efter bollar. Rosenbuskarnas negativa kommentarer fick mig att byta ut dem till andra buskar (se bilaga 6).

Många elever bygger koja och leker kurragömma (se tabell nummer 2). För att de här aktiviteterna skall förverkligas behövs det träd och buskar på skolgården. Det finns ingen likhet med kurragömma och växtligheten i svaren hos elever med specialbehov (jämför tabell nummer 2 och 6). För att underlätta lekar för kurragömma har det planterats buskar och mera träd på skolgården (se bilaga 4).

Det som var intressant med svaren var att många svarade att skolgården är säker. Särskilt elever med specialbehov tyckte att skolgården är säker, deras säkerhetskänsla beror på att de har staket runt gården. Enligt teorin finns det tre saker som bidrar till att skolgården känns säker för eleverna och lärarna: Man leder trafiken säkert till skolgården, ger lekredskapen säkerhetsbegränsningar och ser till att övervakningen på skolgården är i skick. (Sassi, u.å., 34). Trafiken leds nu säkert till skolgården. Genom att ta bort den allmänna cykelvägen som går genom skolgården, blir den också ett säkrare ställe att vistas

på (se bilaga 3 och 4). Säkerhetskraven på lekredskapen är nuförtiden höga och de måste kontrolleras regelbundet.

Det kom fram i lärarnas svar att ett staket mot Tusbyleden skulle underlätta övervakningen på skolgården. Det hade varit intressant att se hur många av eleverna som hade tyckt att det skulle vara bra med ett staket. Det var svårt att veta var skolans gräns går. För lärarna var det en överraskning att skolgården var större än vad de hade räknat med. Staket som planerats på det här området gör det lättare att se var skolans gräns går (se bilaga 4). Det naturliga området ger en möjlighet för eleverna att leka kurragömma och använda den lätt till undervisningsändamål (se bilaga 4 och 6).

Föräldrarna var emot att ha förskolan (barn i 6 år) på samma område som elever med specialbehov. I praktiken har förskolebarn och elever med specialbehov rasterna på olika tider. Enligt min plan får förskolebarnen ett större och mångsidigare område att vistas på under rasterna.

Området för elever med specialbehov blir större och får mera lekredskap. Enligt min mening var den bästa ändringen på skolgården att området blir enig detsamma som eftermiddagsverksamheten (se bilaga 4). Idén till ändringen kom från en speciallärare. Det som kommer att gynna elever med specialbehov är att deras område blir större.

5.4 Ytterligare forskning

I det här kapitlet ger jag några förslag till ny forskning inom det här området, men skall också i fortsättningen följa upp Mikkola skolans skolgård. De har som sagt forskat mycket men om motoriken utomhus har man inte ännu forskat tillräckligt. Mina förslag grundar sig på den teori som jag har läst.

Olika underlags inverkan på motoriken

Det finns för tillfället inte mycket forskning kring olika underlags inverkan på motoriken utomhus. De som har forskats inom ämnet är gjorda i inomhusmiljö och med hjälp av olika redskap. Det är viktigt för både fysioterapeuter och för landskapsplanerare att planera och

veta hurdan ett motoriskt gynnsamt underlag är. Det är viktigt att se hur underlag utomhus t.ex. asfalt, gräs och sand inverkar på motoriken hos barn och om det finns skillnader i olika underlag.

Lekredskapens inverkan på motoriken

För det mesta har lekredskapstillverkarna gjort undersökningar om hur deras lekredskap inverkar på motoriken och det är inte så tillförlitligt (Lappset Group Oy, i.å., 270-273; Kompan, i.å., 81). Därför borde man göra vidare undersökningar om hur de egentligen påverkar motoriken. Det här kunde vara ett bra examensarbete för fysioterapeuter eller för landskapsplanerare.

Det finns för lite facklig forskning kring hur de vanligaste lekredskapen påverkar motoriken. Det skulle vara intressant att forska om de motoriska skillnaderna mellan ett barn som leker aktivt i lekredskap och barn som inte leker alls i lekredskap. Ett annat mål skulle vara att se om det finns motoriska skillnader i de nya lekredskap jämfört med en vanligunga.

Integrering av eleverna under rasterna

Inom mitt ämne har det varit mycket debatt om ifall man kan ha de här eleverna under rasterna på samma gård. Det finns ingen skillnad på användningen av lekredskap. Det är mera frågan om fördomar. Det här skulle vara ett bra ämne inom lärarexamen och examen inom olika sociala områden.

Det skulle vara intressant att se integrationens påverkan på elevernas attityder nu och i framtiden.

Uppföljning av Mikkola skolans skolgård

Mitt förslag till kommunen är att ändringar på skolgården kunde göras i små skeden under flera års tid och börja med det viktigaste t.ex. staket och korgbollsplan.

I fortsättningen skall det finnas en kontinuerlig uppföljning av skolgårdens växter och underlag. Lekredskapen skall underhållas och skötas, med en skyddsmålning och översyn varje år. Uppföljningen av skolgården skall skötas av Tusby kommun.

Idéer för planering av skolgårdar i framtiden

I framtidens planeringar för skolgården är det viktigaste att planera en skolgård där eleverna trivs. Därför skall man fråga opinioner om skolgården av eleverna, genom frågeformulär eller genom att arrangera rundturer på skolgården.

Det är viktigt att planera en gård som aktiverar eleverna mångsidigt. Ifall man planerar en skolgård skall man också tänka på kvällsverksamhet på gården.

Planeringen av en skolgård är ett bra slutarbetsämne för landskapsplanerare. I slutarbetet kan man lyfta fram olika ämnen som är viktiga för den specifika skolgården. Det kunde vara bra slutarbetsämne att planera en skolgård som kommunens allmänna aktivitetsplats som kan utnyttjas av alla kommunens invånare.

Källförteckning

ADHD-liitto ry (u.å.). *Muita oireita ADHD-lapsilla*. Helsinki. Tillgänglig:

<http://www.adhd-liitto.fi/ADHD.htm> (hämtat: 13.02.2011).

Ahlstedt, E. & Harinen, A. (2009). *Down – lapsen motorista kehitystä tukevia harjoitteita – opas päiväkotien henkilökunnalle*. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu, Fysioterapian koulutusohjelma, (u.o.). Tillgänglig:

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5435/Opinnaytetyo_Down.pdf?sequence=3 (hämtat: 11.02.2011).

Alanko, 1999. *Tammen suuri puutarhakirja 3 – Puuvartistet kasvit puutarhassa - puut ja pensaat, puuvartistet köynnökset, varvut, puu- ja pensaserikoisuuksia*. Helsinki: Tammi.

Arjanne, S. & Huldén, P. & Leinonen, M. & Liimola, A. & Lähdesmäki, S. & Pirttilä, I. (2000). *Metsän oppimispolku- Metsä ja puuopetuksen malli*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Byström, J. (1975). *Grundkurs 1 Statistik natur och kultur*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.

Christiansson, M. & Johnsson, S. (2008). *Barns motorik – En studie om miljöns betydelse för barns motoriska utveckling*. Växjö universitet, lärarutbildningen, Växjö. Tillgänglig: lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:206404/FULLTEXT01 (hämtat: 12.02.2011).

Cratty, B-J. (1979). *Perceptual and motor development in infants and children*. (Andra upplaga). USA, N.J., Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc.

Fay, B-H. (1987, 12 december). Clinical Measurement of Postural Control in Adults.

Volume 67, a. 1881-1884. Tillgänglig:

<http://www.ptjournalonline.net/content/67/12/1881.full.pdf+html> (hämtat: 06.03.2011).

Heimlich, J. (2002). *Environmental education a resource handbook*. Bloomington, Indiana: Phi Delta Kappa educational foundation.

Harvard, Å. (2004). *Lek, lärande och motorik – Delrapport till ”The Learning Brain, the Learning Individual, The Learning Organisation*. Lund: Lund Universitet, Kognitiv studie. Tillgänglig: <http://www.lucs.lu.se/LUCS/115/LUCS.115.pdf> (hämtat: 12.02.2011).

Huovinen, T., Hämäläinen, H., Karjalainen, S. (2003). *Moduuli 2: Erityistarpeet- Keskushermoston vammat ja sairaudet*. (LiikuntaKasvi-verkkomateriaali). Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteiden tiedekunta. Tillgänglig: <http://users.jyu.fi/~tehuovin/soveltavaliikunta/keskushermosto.htm> (hämtat: 13.02.2011).

Jensen, D. & Snecker J. (2004). *Skolgården – en pedagogisk resurs? En studie om hur två arbetslag använder skolgården som komplement till klassrummet i undervisningen*. Examensarbete för lärarutbildningen. Malmö högskola, Barndoms- och ungdomsvetenskap, Malmö. Tillgänglig: <http://dspace.mah.se:8080/bitstream/2043/1587/1/ditteojenny.pdf> (hämtad: 29.11.2010).

J-Trading, (u.å.). *Mirage*. (u.o.). Tillgänglig: <http://www.j-trading.fi/index.php?6729> (hämtat 03.03.2011).

Karjalainen, S. & Käyrä, M. (2007). *Koulupiha liikunnan mahdollistajana*. Kasvatustieteiden Pro gradu-tutkielma. Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Luokanopettajan koulutus, Oulu. Tillgänglig: http://www.lahiliikuntapaikat.fi/files/lahiliikuntapaikat/Liitetiedostot/Koulupiha_liikunnan_mahdollistajana.pdf (hämtat: 06.03.2011).

KOMPAN Suomi Oy, (u.å.) Katalog. *Liikuntaa ja verkkokiipeilyä kaikille*. Espoo.

Lamminsalo, S. (1999). *Koulupihan ja sen kasvillisuuden laadun merkitys kouluyhteisössä*. Trädgårdsvetenskapens kandidat examen. Helsingfors universitet, Kasvintuotantotieteen laitos, Helsingfors.

Lappset Group Oy, 2011. Katalog. *Tuotekuvasto suunnittelijoille*. Rovaniemi, Esa Print.

Lappset Group Oy (u.å). *Finno*. Tillgänglig:

<http://www.lappset.fi/Tuotteet/Tuotehaku/Tuotelistaus.iw3?productFamily=S0007&areaRange=-&ageRange=-> (hämtat: 6.1.2011).

Lemminkäinen (u.å.). Katalog. *Tuoteluettelo- Betoniset ja granaattiset ympäristötuotteet*. (u.o.), Lemminkäinen.

Lindholm, G. & Paget, S. & Åkerblom, P. (2001). Därför behövs skolgården! *Gröna fakta 2001* (3), 1-8. Tillgänglig:

<http://www.movium.slu.se/medlem/dokument/GronaFakta/Fakta2001-3.pdf> (hämtat: 04.03.2011).

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (1988). *Toimiva ja kiinnostava koulunpiha*. Jyväskylä: Gummerus Oy Kirjapaino.

Moilanen, L. (2009). *Elämyksiä etsimässä – elämyspedagogiikan soveltuminen kehitysvammaisten lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemiseen vapaa-ajan tapahtumissa*. Publicerat slutarbete. Kajaanin ammattikorkeakoulu, Sosiaali-, terveys- ja liikunta- ala, Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma, Kajaani. Tillgänglig:

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5041/Moilanen_Laura.pdf?sequence=1 (hämtat: 12.02.2011).

Norberg, T. (2008). *Lekplats för alla – att utforma en lekplats för alla barn oavsett funktionsförmåga*. Publicerat examensarbete. SLU, Landskapsingenjör, Alnarp.

Tillgänglig: <http://ex->

epsilon.slu.se:8080/archive/00002209/01/lekplats_for_alla_therese_norberg.pdf (hämtad: 12.02.2011).

Olsson, E. & Persson, L. (2008). *Hur kan vi som lärare aktivera elever mer fysiskt med enkla medel under skoldagen?* Publicerad lärarexamensarbete. Malmö högskola, Lärarutbildningen, Malmö. Tillgänglig:

http://dspace.mah.se:8080/bitstream/handle/2043/5944/Examensarbete_Olsson_Persson_Final.pdf;jsessionid=1A2C3AF8DEA5742B9B01FEF353C9B979?sequence=1 (hämtad: 12.02.2011).

Ripa, I. (2010). *Barns lek och utemiljöns betydelse för denna*. Publicerad kandidatexamen. SLU, fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap, Alnarp. Tillgänglig: http://stud.epsilon.slu.se/1291/1/ripa_i_20100607.pdf (hämtad: 12.02.2011).

Rusi, R. (2003). *Sosiaalisen alueen ja motoristen taitojen harjoittaminen rakennetussa ympäristössä ja Lappset Group:n leikkipaikkojen struktuurin evaluointi ja kehittäminen 2002-2003*. Rovaniemi: Rovaniemen ammattikorkeakoulu.

Sassi, P. (u.å). *Koulupihan mahdollisuudet – opas*. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Tillgänglig: <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/b208e69bfb2d1a848dc70553a8815c27/1291021688/application/pdf/1723364/Koulupihan%20mahdollisuudet%20-opas.pdf> (hämtat 29.11.2010).

Soini, T. (2008). *Viherrakentajan käsikirja*. (Julkaisu 25). Helsinki: Viherympäristöliitto ry.

Sigmundsson, H. & Pedersen, A-V. (2004). *Motorisk utveckling nyare perspektiv på barns motorik*. Lund, Studentlitteratur.

UKK-instituutio (2006). *Terveysliikunnan tutkimusuutiset - Lasten liikunta*. PK-paino, Tampere. Tillgänglig: <http://www.ukkinstituutti.fi/filebank/193-lastenliikunta.pdf> (hämtad: 11.2.2011).

Wikander, S. & Lundberg, M. (1968). *Elementär statistik*. Stockholm: Sparfrämjandets Förlag.

Zito, G. (1975). *Methodology and Meanings Varieties of Sociological Inquiry*. New York: Praeger Publishers, Inc.

Bilaga 1: Frågeformulär till eleverna

Vaikuta koulun pihasi suunnitteluun

Olen Clara Nilsson, maisemasuunnittelu opiskelija (Yrkeshögskolan Novia, landskapsplanering), tulen tekemään opinnäytetyöni Mikkolan koulun pihasuunnitelmasta. Nyt haluaisin tietää sinun mielipiteesi koulun pihasta ja aktiviteeteistasi välitunnilla.

Kysymyksiä:

Alla on 8 kysymystä, toivon sinun vastaavan niihin parhaanne mukaan.

1. Millä luokalla olet: _____
2. Oletko
  - ☐ tyttö
  - ☐ poika
3. Mitä teet yleensä välitunnilla? (Voit vasta moneen vaihtoehtoon)

- ☐ Kiipeilen kiipeilytelineissä
- ☐ Keinun
- ☐ Pelaan esim. jalkapalloa, pesäpalloa ja koripalloa
- ☐ Hypin hyppynarua
- ☐ Hypin ruutua
- ☐ Istuskelen
- ☐ Kiertelen koulunpihaa
- ☐ Leikin hippaa tai muita leikkejä
- ☐ Seisuskelen
- ☐ Muuta, mitä? _____

4. Mitä haluaisit tehdä välitunnilla? (Voit valita 3 vaihtoehtoa)

- ☐ Kiipeillä kiipeilytelineessä
- ☐ Keinua
- ☐ Skeitata
- ☐ Hyppiä ruutua
- ☐ Leikkiä twistiä tai hyppiä hyppynarulla
- ☐ Rakentaa majaa
- ☐ Pyöräillä
- ☐ Pelata koripalloa
- ☐ Pelata jalkapalloa
- ☐ Luistella
- ☐ Leikkiä piilosta
- ☐ Muuta, mitä? _____

4. Mitä koulun pihassa on parasta?

- ☐ Leikkivälineet
- ☐ Urheilukenttä / hiekkakenttä
- ☐ Nurmikkoalue
- ☐ Kasvillisuus
- ☐ Avoin asfaltti tila
- ☐ Muuta, mitä? _____

5. Mistä kohdista et tykkää koulun pihassa?

- ☐ Kasvillisuudesta
- ☐ Kiipeilyteline
- ☐ Keinu
- ☐ Hiekkakenttä
- ☐ Liian vähän istumapaikkoja
- ☐ Värikkäät värit
- ☐ Asfaltti alueet
- ☐ Muuta, mitä? _____

6. Mikä sinulla tulee ensimmäisenä mieleen koulun pihastanne?

- ☐ Avoin
- ☐ Hillitty
- ☐ Värikäs
- ☐ Innostava
- ☐ Inspiroiva
- ☐ Tylsä
- ☐ Harmaa
- ☐ Vähän tekemistä
- ☐ Vihreä
- ☐ Turvallinen
- ☐ Pelottava
- ☐ Muuta, mitä? _____

7. Mitä haluaisit koulun pihalla olevan enemmän?

- ☐ Puita
- ☐ Pensaita
- ☐ Nurmikkoa
- ☐ Penkkejä
- ☐ Pöytiä
- ☐ Keinuja
- ☐ Kiipeilytelineitä
- ☐ Asfalttia
- ☐ Pyörätelineitä

☐ Muuta, mitä?

---

8. Miltä näyttää sinun unelmien koulupiha?

Kiitos, vastauksestasi!

Terveisin, Clara Nilsson

Bilaga 2: Frågeformulär till lärarna

Mielipiteitä koulun pihasuunnitteluun

Nimeni on Clara Nilsson ja opiskelen YH Noviassa maisemasuunnitteluhortonomiksi. Lopputyöni on Mikkolan koulun piha suunnitelma. Työni pohjana käytän viime keväänä Mikkolan koulun oppilaskunnan tekemää kyselyä, mutta lopputyötäni varten tarvitsen laajempaa tietoa ja teidän näkemystänne pihan toimivuudesta, toiveista sekä innokkuudestanne käyttää pihaa opetuksen tukena.

Toivon mahdollisimman monen opettajan vastaavan tähän kyselyyn.

Palautus kansliassa olevaan laatikkoon viimeistään perjantaina 12.11. mennessä.

Kysymyksiä:

Alla on 9 kysymystä joihin toivoisin vastauksen. Laittakaa rasti ruudun kohdalle.

1. Mitä luokkaa opetat: _____
2. Toimitko opettajana:
  - ☐ Yleisopetuksessa
  - ☐ C-, D- tai E- luokalla
  - ☐ F-, G- tai H- luokalla
  - ☐ Tuntiopettajana
3. Oletko:
  - ☐ nainen
  - ☐ mies
4. Mikä sinulla tulee ensimmäisenä mieleen koulunpihastanne?
  - ☐ Avoin
  - ☐ Ahdas
  - ☐ Hillitty
  - ☐ Värikäs
  - ☐ Innostava
  - ☐ Inspiroiva
  - ☐ Tylsä
  - ☐ Harmaa
  - ☐ Vähän tekemistä
  - ☐ Vihreä
  - ☐ Turvallinen
  - ☐ Muuta, mitä? _____
5. Mitä haluaisit koulunpihalla olevan enemmän?

- ☐ Puita
  - ☐ Pensaita
  - ☐ Nurmikkoa
  - ☐ Penkkejä
  - ☐ Pöytiä
  - ☐ Keinuja
  - ☐ Kiipeilytelineitä
  - ☐ Asfalttia
  - ☐ Pyörätelineitä
  - ☐ Aita
  - ☐ Muuta, mitä?
-

6. Käytätkö koulun pihaa opetuksessasi:

- ☐ kyllä
- ☐ ei

7. Jos vastauksesi edelliseen kysymykseen oli kyllä, missä aineessa olet käyttänyt pihaa?

- ☐ Liikunta
- ☐ Ympäristötieto
- ☐ Uskonto
- ☐ Historia
- ☐ Käsityöt
- ☐ Puutyöt
- ☐ Kuvataide
- ☐ Kotitalous
- ☐ Musiikki
- ☐ Matematiikka
- ☐ Englanti
- ☐ Äidinkieli
- ☐ Puutarhanhoito
- ☐ Muuta, missä? _____

8. Missä aineessa voisit ajattelevasi käyttää koulunpihaa? (Voit valita niin monta vaihtoehtoa kuin haluat.)

- ☐ Liikunta
- ☐ Ympäristötieto
- ☐ Uskonto
- ☐ Historia
- ☐ Käsityöt
- ☐ Puutyöt
- ☐ Kuvataide
- ☐ Kotitalous
- ☐ Musiikki
- ☐ Matematiikka
- ☐ Englanti

- ☐ Äidinkieli
- ☐ Puutarhanhoito
- ☐ Muuta, mitä? _____

9. Mitä tarvitsisit koulun pihalle jotta voisit pitää tuntia siellä? (Voit valita niin monta vaihtoehtoa kuin haluat.)

- ☐ Puita
- ☐ Pensaita
- ☐ Nurmikkoa
- ☐ Asfalttia
- ☐ Hiekkakenttä
- ☐ Parempi valaistus
- ☐ Penkkejä
- ☐ Pöytiä
- ☐ Huvimaja / katos
- ☐ Urheiluvälineet, esim. koripalloteline
- ☐ Aita
- ☐ Muuta, mitä? _____

10. Mitkä ovat mielestäsi suurimmat puutteet koulun pihalla? (Voit valita niin monta vaihtoehtoa kuin haluat.)

- ☐ Keinut
- ☐ Kiipeilyvälineet
- ☐ Istumapaikka
- ☐ Aita /aidan puuttuminen
- ☐ Turvallisuus
- ☐ Integroiminen yleispuolen ja erityisopetuksen välillä
- ☐ Pensaat
- ☐ Puut
- ☐ Nurmikko
- ☐ Asfaltti
- ☐ Hiekkakenttä
- ☐ Polkupyörätelineet
- ☐ Auton parkkipaikka
- ☐ Ulkopuolisten käveleminen pihan läpi
- ☐ Valaistus
- ☐ Liian vähän avointa tilaa
- ☐ Liian ahdas piha
- ☐ Liian pimeä piha
- ☐ Muuta, mitä? _____

12. Muita kommentteja

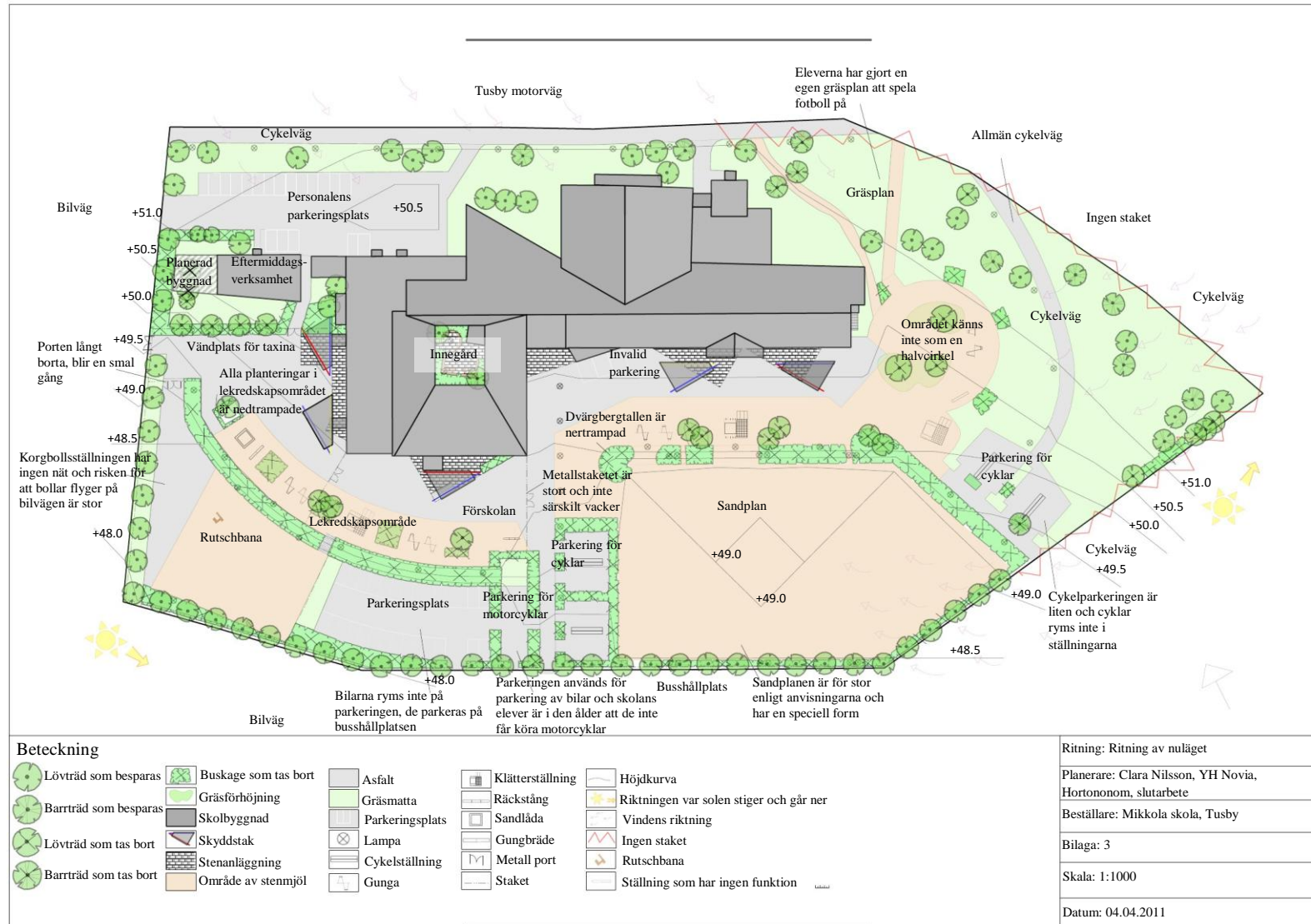

Kiitos vastauksestasi!

Terveisin, Clara Nilsson

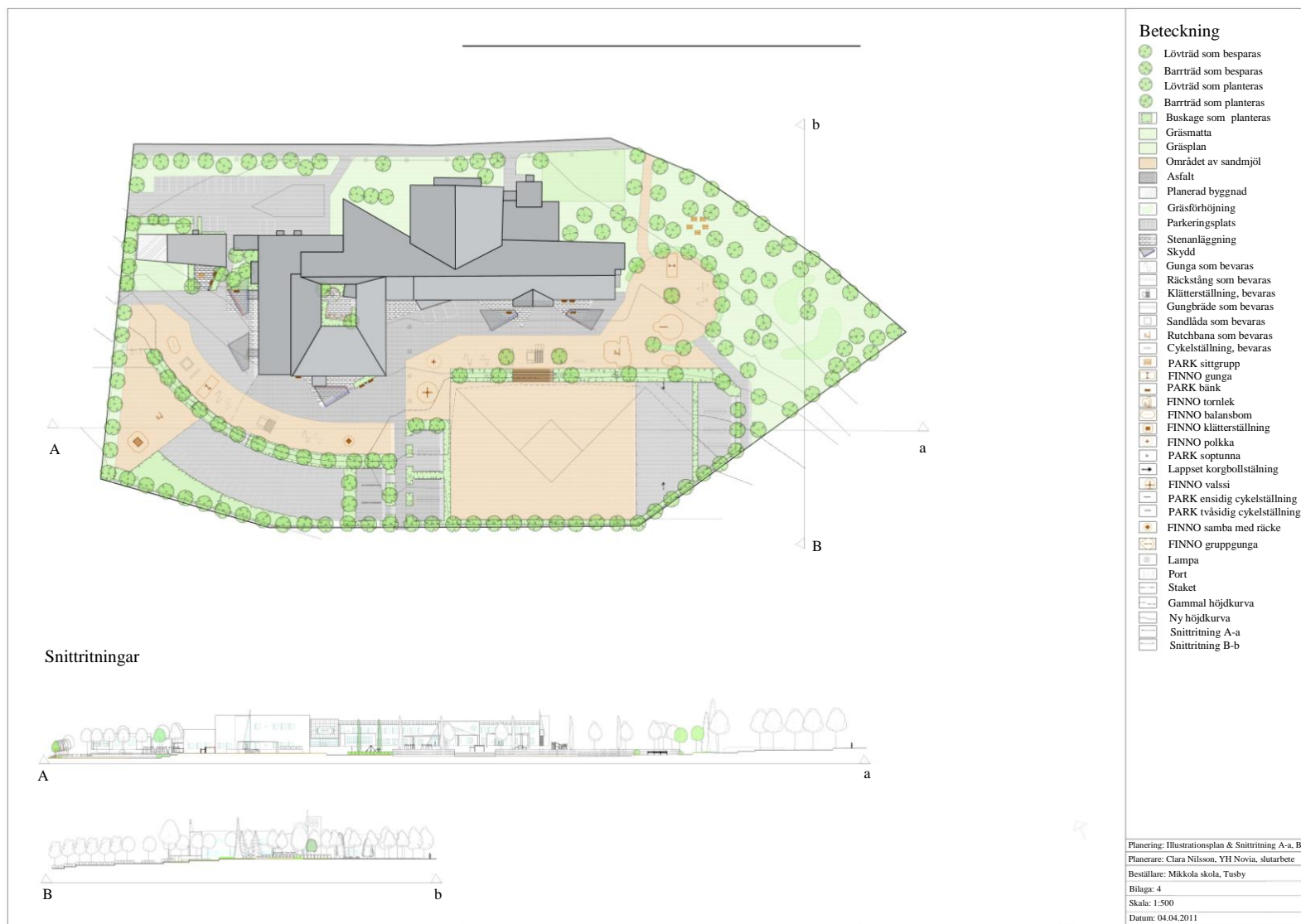

Bilaga 3: Ritning av nuläget

Bilaga 4: Illustrationsplanering & snittritning A-a,B-b

Bilaga 5: Anskaffningslista, lekredskap

Produktnummer	Produktnamn	Produkt-familj	Annat	St	Pris (st) alv 0%	Summa
Allaktivitets-redskap						
120132M	Tornlek	FINNO		1	7729,00	7729,00
Balansbom						
120204	Balansbom	FINNO		2	105,00	210,00
Bänkar och stolar						
060102-16	Bänk	PARK		10	533,00	5330,00
000500-16	Sittgrupp	PARK		6	425,00	2550,00
Cykelställningar						
NF7620A	Cykelställning	PARK	Två-sidig	6	616,50	3699,00
NF7660A	Cykelställning	PARK	Ensidig	23	462,00	10626,00
Fjäder och karusell-produkter						
10264	Polkka	FINNO	För fyra personer	1	2510,00	2510,00
112341	Vals med broms	FINNO	För fyra personer	1	3598,00	3598,00
10251	Samba med räcke	FINNO	För fyra personer	1	2358,00	2358,00
Gungar						
020414M	Gunga	FINNO		2	710,00	1420,00
00216	Gummisäte		160 cm lång kätting	3	83,00	249,00
120239	Gruppunga	FINNO		1	3327,00	3327,00
124801 & 124802	Mirage	SOLO	Gungsäte och bälte	1		
Korgbolls-ställning						
220805	Korgbollsställning			2	1179,00	2358,00
Klätterställning						
121100M	Klätterställning	FINNO		1	2166,00	2166,00
Soptunnor						
NF2486	Soptunna	PARK	55l soptunna	4	682,50	2730,00

Stenanläggning						
Iso sauvakivi	S101	Lemmin- käinen	tegelkom- ponering	1345	ingen pris	ingen pris
					Totalt (utan alv):	50 860 €

Bilaga 6: Illustrationsplanering & snittritning A-a,B-b

